

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
STRATEJİK PLANI
(2010-2014)

BAKAN SUNUŞU

Dünyada nüfus artışı, sanayileşme ve kentleşme olguları, küreselleşme sonucu artan ticaret olanakları doğal kaynaklara ve enerjiye olan talebi giderek artırmaktadır.

Enerji sektöründe gerek maliyet ve fiyat artışları gerekse artan elektrik enerjisi talebi çerçevesinde, birçok ülkede arz güvenliğinin sağlanması konusunda yeni tedbirler alınmakta, mevcut piyasa yapıları ve kuralları yaşanan deneyimler ve karşılaşılan sorunlar çerçevesinde yenilenmekte, piyasa mekanizmaları arz güvenliğini sağlayacak tedbirlerle güçlendirilmektedir. Ülkemizde de dünya ortalamasının üzerinde gerçekleşmeye devam eden talep artışı ve buna bağlı olarak artan yatırım ihtiyacı, yeni tedbirler alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu kapsamda, elektrik enerjisi sektöründe uzun vadeli hedeflerimizi ortaya koyan “Elektrik Enerjisi Piyasası Arz Güvenliği Strateji Belgesi” 2009 yılında Yüksek Planlama Kurulu Kararı uygulamaya konulmuştur.

Strateji Belgesi çerçevesinde; Cumhuriyetimizin 100. Yılı olan 2023 yılına kadar tüm yerli kömür ve hidrolik potansiyelimizin ekonomimize kazandırılması, rüzgar enerjisi kurulu gücümüzün 20.000 MW, jeotermal enerji kurulu gücümüzün 600 MW mertebesine ulaştırılması ve ayrıca, elektrik enerjisi üretimimizin yüzde 5’inin nükleer enerjiden sağlanması hedeflenmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı olarak, ülkemizin enerji ve tabii kaynaklar politikaları perspektifinde, 2010-2014 yıllarını kapsayan Stratejik Planımızı hazırlamış bulunmaktayız. Ulusal önceliklerimiz dikkate alınarak hazırlanmış olan Bakanlığım Stratejik Planında; “Enerji arz güvenliği”, “Ülkemizin enerji alanında bölgesel ve küresel etkinliği”, “Çevre” ve “Tabii kaynaklar” konularında önümüzdeki beş yıla ilişkin stratejik amaç ve hedeflerimiz belirlenmiş, izleyeceğimiz stratejiler açıklığa kavuşturulmuştur.

Enerji kaynaklarının tüm tüketicilere yeterli, kaliteli, düşük maliyetli, güvenli ve çevre konusundaki duyarlılıkları dikkate alan bir şekilde sunulması temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda rekabetçi bir serbest piyasa oluşumu çalışmalarına devam edilecek, elektrik enerjisi talebini karşılamak üzere devreye girecek yeni üretim yatırımlarının piyasa yapısı içerisinde, ülkemizin enerji politikasının kaynak öncelikleri ile uyumlu olarak ve sürdürülebilir koşullarda gerçekleştirilmesine yönelik uygulamalara etkinlik kazandırılacaktır. Bu çerçevede, elektrik enerjisi piyasasında rekabetçi piyasa oluşumu araçları arasında yer alan üretim ve dağıtım özelleştirmeleri planlanan süreç içerisinde tamamlanacak ve rekabete dayalı, serbest piyasa kuralları çerçevesinde işleyen bir piyasa oluşturulacaktır.

Ülkemizin enerji arzında dışa bağımlılığını azaltma amacı doğrultusunda, yerli petrol, doğalgaz ve kömür kaynaklarımızın aranması ve üretilmesine yönelik çalışmalarımız Plan dönemi içerisinde artırılarak sürdürülecektir. Ayrıca, enerji arzında çeşitlendirmenin sağlanması amacı doğrultusunda, yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızın elektrik enerjisi üretiminde azami ölçüde kullanılması ve yapılan planlamalar doğrultusunda nükleer santral inşasına başlanması hedeflenmiştir.

Yine, enerji arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılıktan kaynaklanan risklerin azaltılması ve iklim değişikliği ile mücadelenin etkinliğinin artırılması hedefleri çerçevesinde, enerjinin üretiminden kullanımına kadar olan süreçte verimliliğin artırılması ve enerji yoğunluğunun azaltılması yönünde çalışmalar yürütülecektir.

Bakanlığımız, doğu ülkelerindeki enerji kaynaklarını, bu kaynaklara ihtiyaç duyan batılı ülkelere taşıyacak güzergahtaki coğrafi özelliğini, işin ticari ve siyasi boyutunu da kapsayacak projeleri hayata geçirerek etkin bir biçimde değerlendirmektedir. Ülkemizin jeostratejik konumu titiz, kapsamlı ve stratejik çalışmalarla desteklenmiş, Türkiye'miz "enerji koridoru" kimliğine kavuşturulmuş ve ayrıca, çok uluslu petrol ve doğalgaz boru hattı projeleri ile uluslararası enerji arenasının yeni ve önemli aktörü haline getirilmiştir.

Yürütmekte olduğumuz enerji diplomasisi Plan dönemi süresince artırılarak devam ettirilecek, Nabucco Doğalgaz Boru Hattı Projesi, Türkiye-Yunanistan-İtalya Doğalgaz Boru Hattı Projesi ve gündemde olan diğer uluslararası projelerin, ülkemizin menfaatleri gözetilerek hedeflerimiz doğrultusunda hayata geçirilmesi yönündeki çalışmalarımız yoğunlaştırılacaktır.

Enerji üretimi ve tüketiminden kaynaklı sera gazı emisyonları, insan kaynaklı iklim değişikliğinin temel nedeni olarak kabul edilmektedir. İklim değişikliği ile mücadelede etkin rol oynaması önem arz etmektedir. Talep tarafında enerji verimliliği başta olmak üzere teknolojik gelişmelere de paralel iyileştirmeler, arz tarafında ise fosil yakıtlara alternatif yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımında yaygınlaşma ve nükleer enerjinin elektrik enerjisi üretim kompozisyonuna dahil edilmesi Bakanlığımız enerji politikalarının iki temel bileşeni durumundadır.

Tabii kaynaklar alanında ise, madenlerin doğada milyonlarca yıl süren bir zaman dilimi içinde sınırlı miktarda oluşabildiği dikkate alındığında, madenlerin bulunabildiği yerlerde çevre-ekonomi dengesini gözeterek kullanılmasının zorunlu olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Madencilik faaliyetlerinin çevreye uyum planı çerçevesinde yürütülmesini sağlamak üzere Bakanlığımız tarafından Maden Kanunu kapsamında denetimler gerçekleştirilmektedir. Plan dönemi süresince etkin bir biçimde gerçekleştirilecek olan bu denetimlerle, 2015 yılına kadar 10 bin maden işletmesinin kontrol edilmesi hedeflenmektedir.

Ülkemiz bor madeni, endüstriyel hammaddeler, mermer gibi bazı madenlerde dünya ölçeğinde rezerve sahiptir. Ayrıca, diğer madenler bakımından da sanayi sektörü için gerekli hammaddeleri karşılayabilecek büyüklükte rezerve sahip nadir ülkelerden biri konumundadır.

Tabii kaynaklarımızın ülke ekonomisine katkısının artırılması amacı doğrultusunda, Plan dönemi süresince bor kimyasalları üretim kapasitesinin artırılması, ülkemizin mermer ve doğal taş işlenmiş ürün ihracatının 5 milyar dolara, maden satış gelirinin 12 milyar TL'nin üzerine çıkarılması hedeflenmiştir.

Bakanlığım 2010-2014 dönemi Stratejik Planı ile; katılımcılık, hesap verebilirlik, saydamlık, toplam kalite yaklaşımı ilkeleri ve bilgiye dayalı yönetim anlayışı içinde önümüzdeki beş yıllık döneme ilişkin plan ve politikalarımızı kamuoyu ile paylaşıyoruz. Ulusal önceliklerimiz paralelinde enerji ve tabii kaynaklar sektörlerine ışık tutan ve ulusal enerji ve tabii kaynaklar stratejilerimizin önemli bir parçasını oluşturan bu planın ülkemiz açısından faydalı olması temennisi ile, bu titiz çalışmada yoğun emeği bulunan Bakanlığım çalışanlarına ve katkı sağlayan tüm kurum, kuruluş ve kişilere teşekkür ederim.

Taner YILDIZ

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

MÜSTEŞAR SUNUŞU

Dünyadaki gelişmeler, Türk Kamu Yönetiminde de kapsamlı bir yeniden yapılanma ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Bu çerçevede ülkemizde, performans odaklılık, verimlilik ve etkinliğin ön plana çıktığı, kaynakların tasarruflu kullanıldığı bir sisteme geçmek amacıyla **stratejik planlama** ve **performans esaslı bütçeleme** uygulamalarına öncelik verilmiş ve bu doğrultuda kapsamlı yasal düzenlemeler yapılmıştır.

Bu çerçevede yürürlüğe giren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu kurum ve kuruluşlarının stratejik yönetim anlayışına geçmesi hedeflenmiş ve kamu idarelerine kendi stratejik planlarını hazırlama yükümlülüğü getirilmiştir.

Stratejik Planlama; kamu idarelerinin planlı hizmet sunumu, politika geliştirme, belirlenen politikaları somut iş programlarına ve bütçelere dayandırma ile uygulamayı etkili bir şekilde izleme ve değerlendirmelerini sağlayarak bir yandan kamu mali yönetimine etkinlik sağlayacak; diğer yandan kurumsal kültür ve kimliğin gelişimine destek olacaktır.

Kamuda sonuç odaklı yaklaşımların ön plana çıkarılması, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması, şeffaflığın ve hesap verebilirliğin temel ilkeler haline getirilmesi amacıyla, 2010-2014 dönemini kapsayan Bakanlığımız Stratejik Planı hazırlanmıştır.

Yaklaşık iki yıl süresince yürütülen yoğun çalışmalarda emeği geçen her seviyedeki Bakanlık personeline, katkılarını esirgemeyen paydaşlarımıza teşekkür eder, uygulamada başarılar dilerim.

Metin KİLCİ
Müsteşar

İÇİNDEKİLER

Bakan Sunuşu	1
Müsteşar Sunuşu	3
BÖLÜM 1: Durum Analizi	5
- Tarihçe	5
- Kuruluş Amacı	5
- Yetki, Görev ve Sorumluluklar	5
- Organizasyon Yapısı	7
- GZFT Analizi	8
BÖLÜM 2: Stratejik Plan	10
- Vizyon	10
- Misyon	10
- Temel Değer ve İlkelerimiz	11
- Stratejik Amaç ve Hedefler	12
BÖLÜM 3: Maliyetlendirme	41
BÖLÜM 4: Stratejik Planın Uygulanması, İzlenmesi ve Değerlendirilmesi	42
BÖLÜM 5: Stratejik Planlama Süreci	43

BÖLÜM 1

DURUM ANALİZİ

TARİHÇE

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (**ETKB**), 4951 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak 25.12.1963 tarih ve 4-400 sayılı Cumhurbaşkanlığı onayı ile kurulmuştur. Bakanlık Teşkilatı 13.02.1983 tarihinde 186 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ve 01.03.1985 tarihinde çıkarılan 3154 sayılı Kanunla düzenlenmiştir.

3154 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle;

- 28 Aralık 1989 tarihinde Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı kurulmuş,
- 12 Ağustos 1993 tarihinde iki daire başkanlığı genel müdürlük haline dönüştürülerek, Enerji İşleri Genel Müdürlüğü ile Maden İşleri Genel Müdürlüğü isimleri altında yapılandırılmış ve ayrıca Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı kurulmuş,
- 27 Haziran 2001 tarihinde Transit Petrol Boru Hatları Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Son olarak, 2005 yılında yürürlüğe giren 5436 sayılı Kanun ile tüm kamu idarelerinde Strateji Geliştirme Birimleri (SGB) oluşturulmuş ve bu çerçevede Bakanlığımızda 2006 yılında Araştırma, Planlama, Koordinasyon (APK) Kurulu Başkanlığı yerine Strateji Geliştirme Başkanlığı kurulmuştur.

KURULUŞ AMACI

Enerji ve tabii kaynaklarla ilgili hedef ve politikaların, ülkenin savunması, güvenliği ve refahı, milli ekonominin gelişmesi ve güçlenmesi doğrultusunda tespitine yardımcı olmak; enerji ve tabii kaynakların bu hedef ve politikalara uygun olarak araştırılmasını, geliştirilmesini, üretilmesini ve tüketilmesini sağlamak.

YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR

Bakanlığımız;

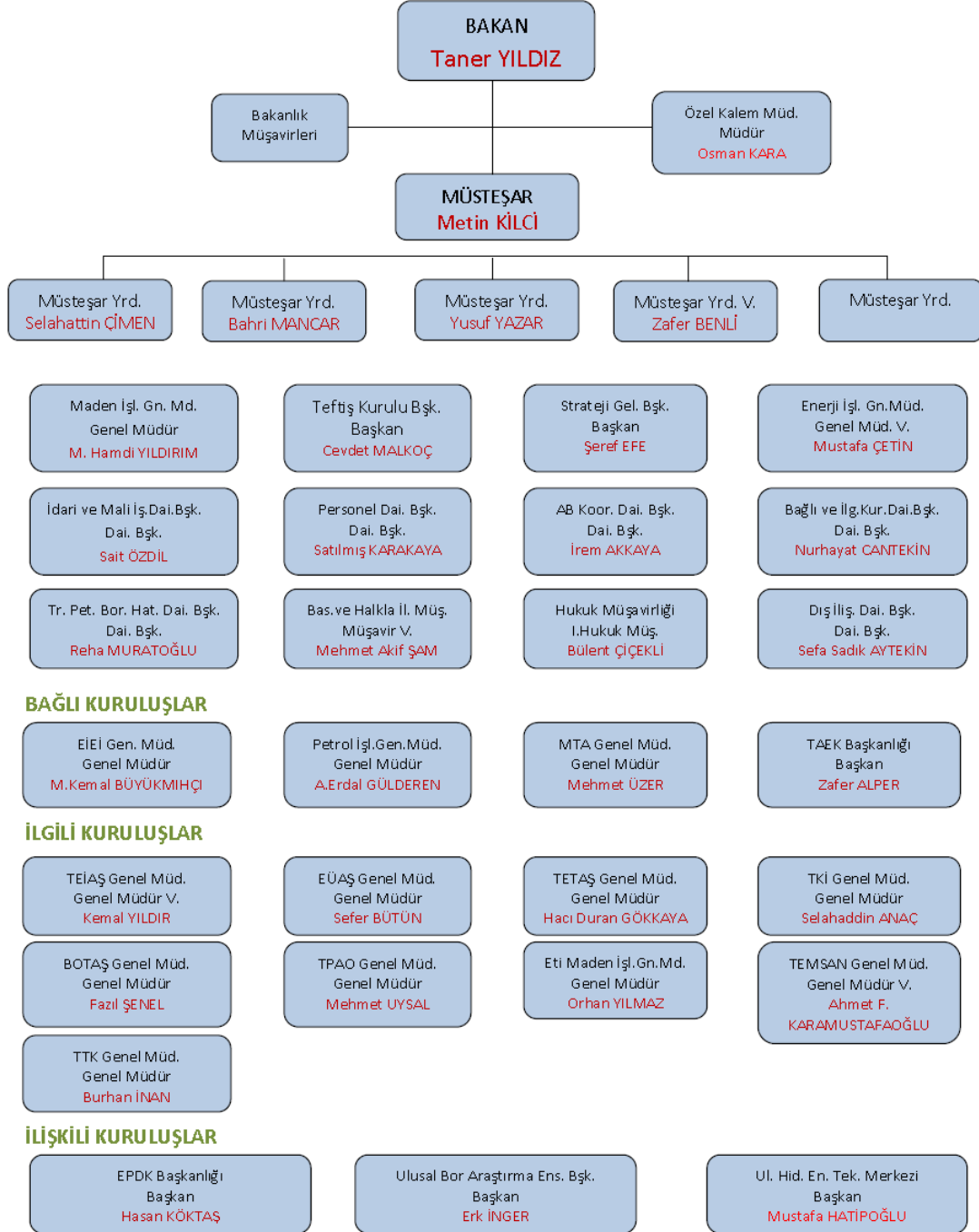
- Ülkenin enerji ve tabii kaynaklara olan kısa ve uzun vadeli ihtiyacını belirlemek, gerekli politikaların saptanmasına yardımcı olmak, planlamalarını yapmak,
- Enerji ve tabii kaynakların ülke yararına, teknik gereklere ve ekonomik gelişmelere uygun olarak araştırılması, işletilmesi, geliştirilmesi, değerlendirilmesi, denetimi ve korunması amacıyla genel politika esaslarının belirlenmesine yardımcı olmak, gerekli programları yapmak, plan ve projeleri hazırlamak veya hazırlatmak,
- Enerji ve tabii kaynakların değerlendirilmesine yönelik arama, tesis kurma, işletme ve faydalanma haklarını vermek, gerektiğinde bu hakların devir, intikal, iptal işlemlerini yapmak, ipotek, kamulaştırma ve diğer kısıtlayıcı hakları tesis etmek, bunların sicillerini tutmak ve saklamak,
- Kamu ihtiyaç, güvenlik ve yararına uygun olarak enerji ve tabii kaynaklar ile enerji üretimi, iletimi, dağıtımı tesislerinin etüt, kuruluş, işletme ve devam ettirme hizmetlerinin genel politikalarını saptama çalışmalarının eşgüdümünü yapmak ve denetlemek,

- Yer altı ve yer üstü enerji ve tabii kaynaklar ile ürünlerinin üretim, iletim, dağıtım ve tüketim fiyatlandırma politikasını tayin ve gerektiğinde fiyatlarını saptamak,
- Bakanlığın bağlı/ilgi kuruluşlarının işletme ve yatırım programlarını inceleyerek onaylamak ve yıllık programlara göre faaliyetlerini takip etmek ve değerlendirmek,
- Bakanlığın bağlı/ilgili kuruluşlarının çalışmalarını ve işlemlerini her bakımdan incelemek, araştırmak ve teftiş etmek, gerekli her türlü emri vermek ve desteklemek,
- Mevzuat ile verilen görevleri yerine getirmek amacı ile gerekli bilgileri toplamak, değerlendirmek ve uzun vadeli politikaların saptanması ve geliştirilmesi ile ilgili hazırlık çalışmalarını yapmakla görevlidir.

ORGANİZASYON YAPISI

Bakanlığımızın mevcut organizasyon yapısı Şekil 1’de verilmektedir.

Şekil 1: Organizasyon Şeması

GZFT ANALİZİ VE STRATEJİK AMAÇLARLA BAĞLANTISI

Güçlü Yönlerimiz	Desteklenen Amaçlar
Ulusal politikaların oluşumunda Bakanlığımız politika ve faaliyetlerinin etkisi	Amaç 1, Amaç 2, Amaç 3, Amaç 4, Amaç 5, Amaç 6, Amaç 7, Amaç 8, Amaç 9'u destekler.
Gerekli düzenlemelerin oluşturulması, uygulanması ve yönlendirilmesinde Bakanlığımızın etkili olması	Amaç 2, Amaç 3, Amaç 4, Amaç 5, Amaç 6, Amaç 7, Amaç 8, Amaç 9'u destekler.
Bakanlığımız bünyesinde stratejik konularda görev alan önemli kuruluşların faaliyet gösteriyor olması	Amaç 1, Amaç 2, Amaç 3, Amaç 4, Amaç 5, Amaç 6, Amaç 8, Amaç 9, Amaç 10'u destekler.
Teknolojik değişim ve yenilenme eğilimi	Amaç 10, Amaç 11'i destekler.
Bakanlığımızın uluslararası işbirliği projelerine yönelik çalışmalarında etkili olması	Amaç 5, Amaç 6'yı destekler.
Doğal kaynaklarımızın aranmasına yönelik faaliyetlerde koordinasyon ve etkinliğin sağlanmış olması	Amaç 1, Amaç 2, Amaç 5, Amaç 8, Amaç 9'u destekler.
Güçlü bir Ar-Ge yapısı	Amaç 11'i destekler.

Zayıf Yönlerimiz	Geliştirmek için Önerilen Amaçlar
Personel ücretlerinin diğer kamu kurumlarına göre düşük olması	Amaç 10 ile geliştirilecektir.
Nitelikli personel istihdamına imkan verecek uzmanlık sisteminin olmaması	
Kurumsal kimliğin yeterli düzeyde oluşturulamamış olması	
Bakanlığımız faaliyet alanına giren bazı konularda birimler arasında veya Bakanlığımız ile diğer kurum ve kuruluşlar arasında yetki ve sorumluluk paylaşımında belirsizlikler bulunması	
Bakanlık içi birimler ile bağlı ve kuruluşlarımız arasındaki işbirliği koordinasyon ve bilgi akışının istenen düzeyde sağlanamaması	
Bakanlığımızın, bilgi yönetim sistemleri açısından yeterli düzeyde olmaması	
Bakanlığımızın kendisine ait bir hizmet binasının bulunmaması	

Fırsatlarımız	Yararlanacak Amaçlar
Ülkemizin jeostratejik konumunun sağladığı avantajlar	Amaç 5, Amaç 6'yı destekler.
Ülkemizin zengin çeşitli yenilenebilir enerji kaynaklarına sahip olması	Amaç 2, Amaç 7'yi destekler.
Ülkemizin bazı maden çeşitlerinde zengin rezervlere sahip olması	Amaç 8, Amaç 9'u destekler.
Ülkemizin sahip olduğu tabii kaynak çeşitliliği	Amaç 1, Amaç 8, Amaç 9'u destekler.
Enerji verimliliği açısından sahip olduğumuz yüksek potansiyel	Amaç 3, Amaç 7'yi destekler.
Enerji piyasalarının yeniden yapılandırılması	Amaç 4'ü destekler.
Avrupa Birliği (AB)'ne uyum süreci	Amaç 3, Amaç 4, Amaç 7'yi destekler.
Bölgesel işbirliği imkanlarının artması	Amaç 5, Amaç 6'yı destekler.

Tehditler	Tehditlere Karşı Önerilen Amaçlar
Birincil enerji kaynakları açısından dışa bağımlılık oranının yüksek olması	Amaç 1, Amaç 2, Amaç 3, Amaç 5, Amaç 6 ile karşılanacaktır.
Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın elektrik enerjisi üretiminde etkin kullanımı için ihtiyaç duyulan yüksek finansal kaynak gereksinimi	Amaç 4 ile karşılanacaktır.
Enerji kaynaklarının fiyatlarındaki aşırı dalgalanmalar	Amaç 1, Amaç 2, Amaç 5, Amaç 6 ile karşılanacaktır.
İçinde bulunduğumuz coğrafyadaki siyasi istikrarsızlıklar	Amaç 5, Amaç 6 ile karşılanacaktır.
Sınır aşan hidrolik kaynakların kullanımında dış etkiler	Amaç 2 ile karşılanacaktır.
Diğer ülkelerin enerji politikalarının, ülkemizin enerji terminali olma hedefi ile çelişmesi	Amaç 6 ile karşılanacaktır.
Sera gazı emisyonlarında artış ve iklim değişikliği ile bu konulardaki uluslararası yükümlülükler	Amaç 2, Amaç 3, Amaç 7 ile karşılanacaktır.
Yatırımcıların piyasa uygulamalarına ilişkin güvensizliği	Amaç 4 ile karşılanacaktır.
Ücret politikası nedeniyle nitelikli personel istihdamında yaşanan zorluklar	Amaç 10 ile karşılanacaktır.
Özellikle ülkemizde çıkarılan ve ekonomik değeri yüksek olan altın gibi madenlere karşı kamuoyunda oluşan aşırı çevresel tepkiler	Amaç 8, Amaç 9 ile karşılanacaktır.
Madencilik sektöründe, uluslararası ölçekte rekabet edebilecek şirketlerinin mevcut olmaması	Amaç 8, Amaç 9 ile karşılanacaktır.
Bütçe kısıtları ve idari sorunlar nedeniyle araştırma kurumlarının potansiyellerinin yeterince ve etkin olarak değerlendirilememesi	Amaç 10, Amaç 11 ile karşılanacaktır.
AB'ye uyum kapsamında, başta çevre ile ilgili konularda olmak üzere getirilecek kısıtlamalar ve ortaya çıkacak yüksek maliyetli yatırım ihtiyaçları	Amaç 3, Amaç 4, Amaç 7 ile karşılanacaktır.

VİZYONUMUZ

Enerji ve tabii kaynaklar alanlarında, ülkemizi bölgemizde liderliğe taşımak.

MİSYONUMUZ

Enerji ve maden kaynaklarını verimli, etkin, güvenli, zamanında ve çevreye duyarlı şekilde değerlendirerek dışa bağımlılığı azaltmayı ve ülke refahına en yüksek katkıyı sağlamayı görev edindik.

TEMEL DEĞER VE İLKELERİMİZ

✓ **Şeffaflık**

Faaliyetlerimizin, ilgili tarafların erişimine açık olarak gerçekleştirilmesi ve kanunlar çerçevesinde kamuoyunun bilgisine sunulması

✓ **Güvenilir olmak**

Faaliyetlerimizin, ulusal ve uluslararası alanda güvenilir ve itibarlı bir kurum olma hedefi doğrultusunda yürütülmesi

✓ **Yenilikçi ve öncü olmak**

AR-GE çalışmalarının desteklenmesi ve yeni teknoloji kullanımına öncülük edilmesi

✓ **İşbirliğine açık olmak**

Faaliyetlerimizin, ilgili tarafların da katılımını sağlayarak beklenti ve ihtiyaçlara uygun hizmet sunma amacı doğrultusunda yürütülmesi

✓ **Verimliliği esas almak**

Bakanlığımıza tahsis edilen kamu kaynaklarının, verimliliği ve etkinliği sağlama amacı doğrultusunda kullanılması

✓ **Tutarlı ve öngörülebilir olmak**

Faaliyetlerimizin, orta ve uzun vadeli güvenilir öngörüler ışığında ve küresel gelişmeler doğrultusunda, ülkemiz menfaatlerini gözeterak yürütülmesi

STRATEJİK AMAÇ VE HEDEFLERİMİZ

Stratejik Tema-1

Enerji arz güvenliği

Gerek dünya genelinde gerekse ülkeler bazında enerji sektörüne ilişkin tartışma gündemlerinin temelini oluşturan enerji arz güvenliği ülkemiz için de önemini korumaktadır. Ülkemizin enerji arz güvenliği bağlamında son yıllarda, enerji piyasamızın rekabete dayalı ve şeffaf bir piyasa anlayışı çerçevesinde yeniden yapılandırılması, yerli ve yenilenebilir kaynak potansiyelimizin tespiti ve kullanımı, nükleer enerjinin elektrik üretimine dahil edilmesi, yeni enerji teknolojilerinden yararlanılması gibi alanlarda yasal ve teknik çalışmalar yoğunlaştırılmıştır.

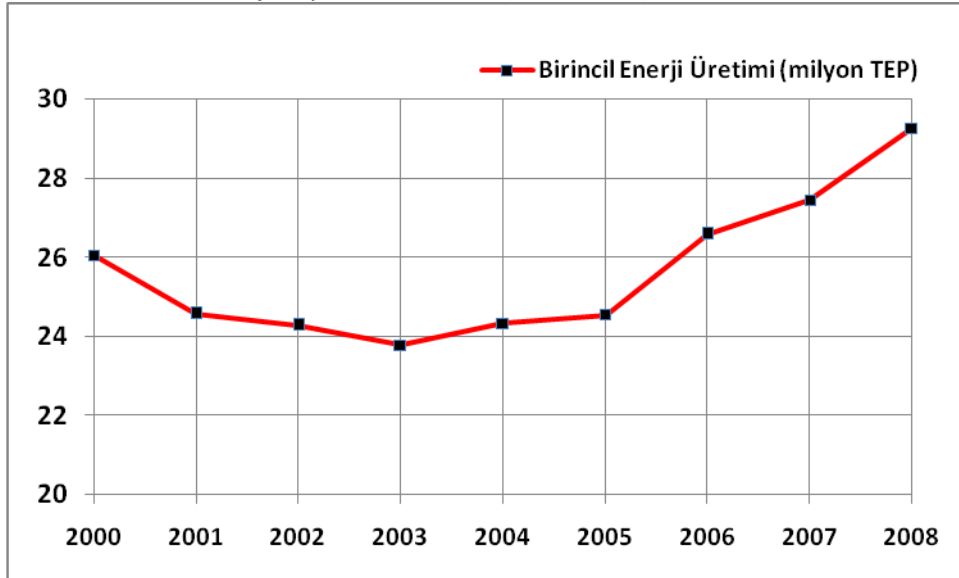
AMAÇ-1

Yerli kaynaklara öncelik verilmek sureti ile kaynak çeşitlendirmesini sağlamak

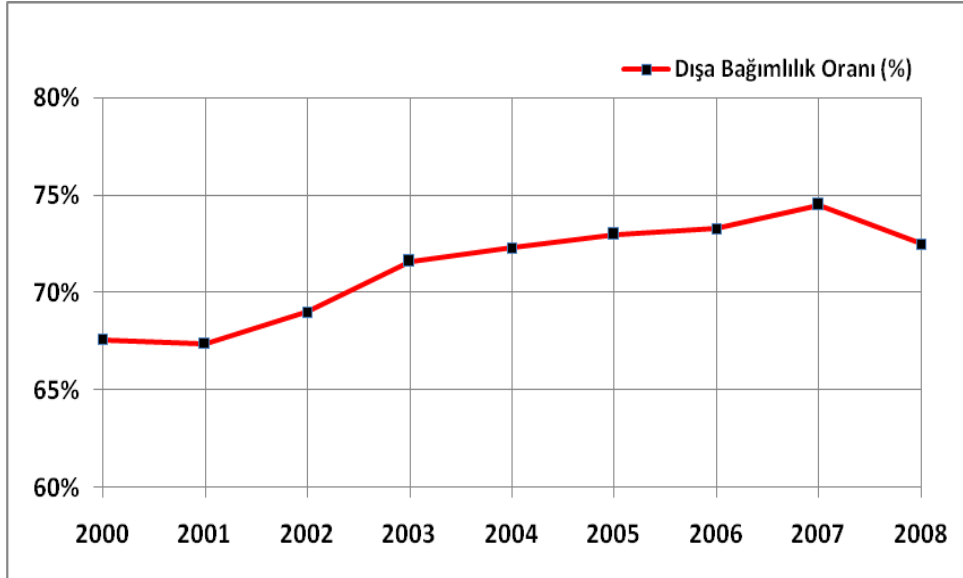
Enerji talebinin karşılanmasına ilişkin uzun vadeli plan çalışmalarımızda, Cumhuriyetimizin yüzüncü yılı olan 2023 yılında yerli kaynaklarımızın tamamının, yenilenebilir enerji kaynaklarının ise azami ölçüde kullanılması, enerji arzında çeşitlendirmenin artırılması ve nükleer enerjinin 2020 yılına kadar olan dönemde elektrik enerjisi üretim kompozisyonuna dahil edilmesi, bu suretle bugüne kadar üç temel sütun üzerine (kömür, doğalgaz ve hidrolik) oturtulmuş olan enerji sektörümüzün mimarisinin yeniden dizayn edilmesi, böylelikle dışa bağımlılığın ve ithalat faturasının azaltılması hedeflenmiştir.

2008 yılında ülkemizin toplam birincil enerji tüketimi yaklaşık 108 milyon Ton Eşdeğeri Petrol (TEP), üretimi ise 29 milyon TEP olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizin 2000-2008 dönemine ilişkin birincil enerji kaynakları üretimi ve birincil enerji talebinin ithalat ile karşılanma oranını gösteren grafikler aşağıda yer almaktadır.

Grafik 1: Birincil Enerji Kaynakları Üretimi (2000-2008)

Grafik 2: Dışa Bağımlılık Oranı (2000-2008)

Plan dönemi süresince, bu iki grafikteki gerçekleştirmeler yakından izlenecektir.

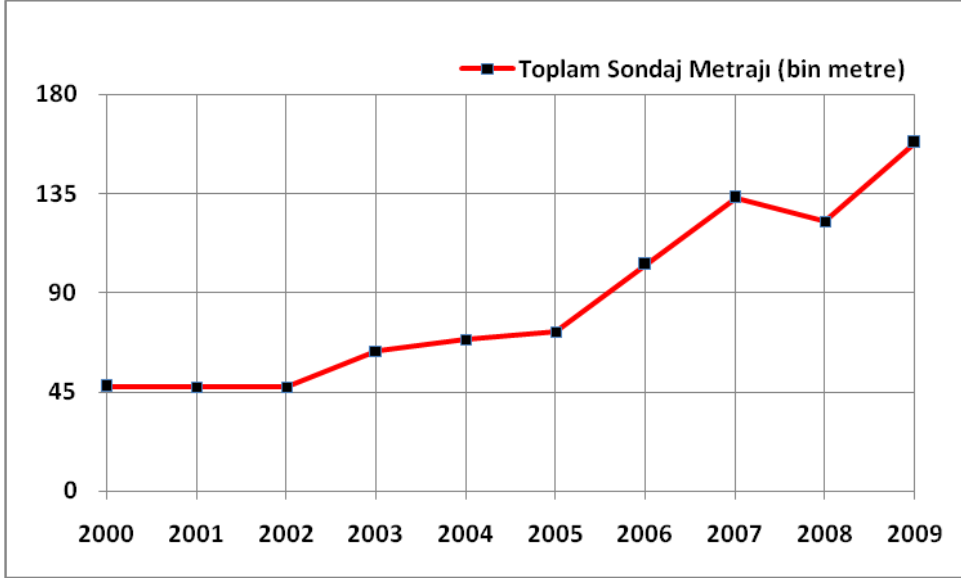
Ülkemizin, özellikle petrol ve doğalgazda yerli kaynaklarının artan enerji talebimiz ile karşılaştırıldığında göreceli olarak azlığı petrol ve doğalgazda enerji ithalatını beraberinde getirmektedir. Mevcut durumda ülkemizin ithal bağımlılık oranı yüzde 73 seviyesindedir. Bu bağlamda ülkemizin enerji arzında kaynak, teknoloji ve altyapı çeşitlendirilmesinin artırılmasına büyük önem verilmektedir. Bu nedenle, yurtiçi ve yurtdışında petrol ve doğalgaz arama faaliyetleri son yıllarda yoğunluk kazanmıştır ve Plan dönemi içinde de artırılarak devam ettirilecektir.

2009 yılı sonu itibari ile toplam 133,1 milyon ton ham petrol, 11,3 milyar m³ doğalgaz üretimi gerçekleştirilmiş olup kalan üretilebilir ham petrol rezervimiz 39,4 milyon ton, doğalgaz rezervimiz ise 6,1 milyar m³'tür.

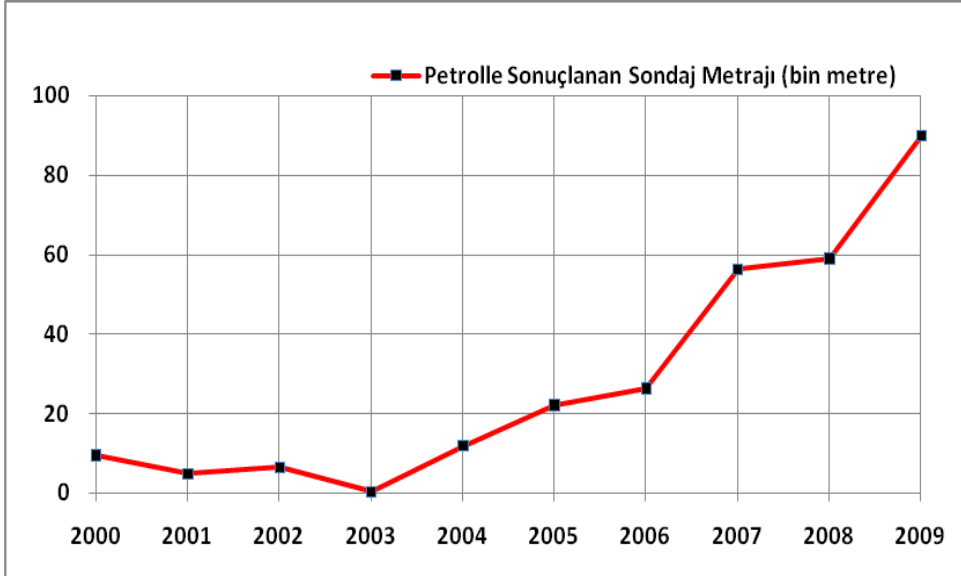
2003 yılında ivme kazanan yurtiçi ve yurtdışı arama yatırım hamleleri ile arama ve sondaj faaliyetlerine hız verilmiştir. Değişen arama stratejisi ve artan arama yatırımlarına bağlı olarak yurtiçi kara alanlarının yanında yurtdışı ve özellikle denizlerdeki hidrokarbon aramacılığına büyük önem verilmektedir. Bu strateji doğrultusunda Karadeniz başta olmak üzere 2004-2009 yıllarında denizlerimizde yoğun bir sismik program gerçekleştirilmiş olup, çalışmalar artırılarak sürdürülecektir.

2000-2009 döneminde gerçekleştirilen petrol ve doğalgaz sondaj miktarlarına ilişkin grafikler aşağıda yer almaktadır.

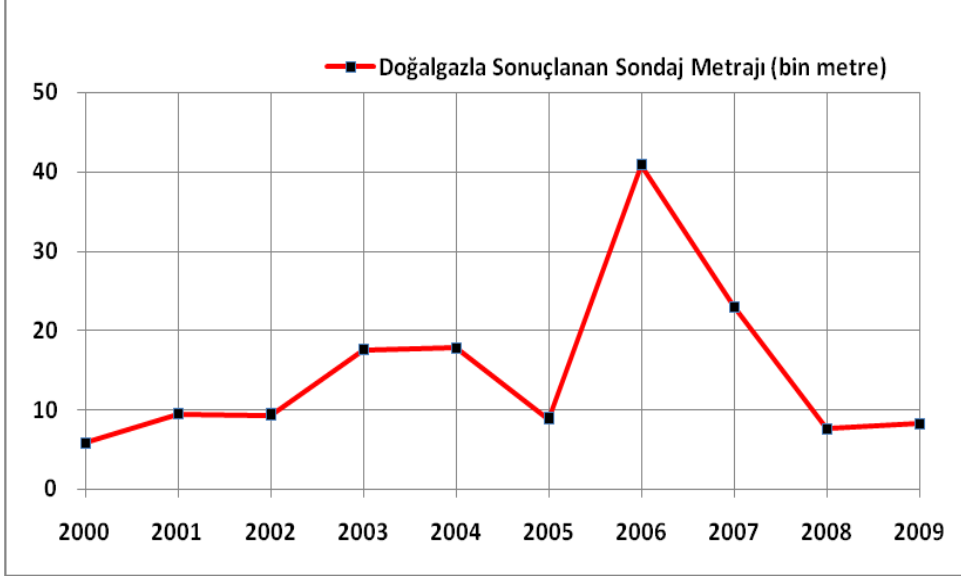
Grafik 3: Petrol ve Doğalgaz Sondaj Miktarı (Toplam) (2000-2009)

Grafik 4: Petrol Sondaj Miktarı (2000-2009)

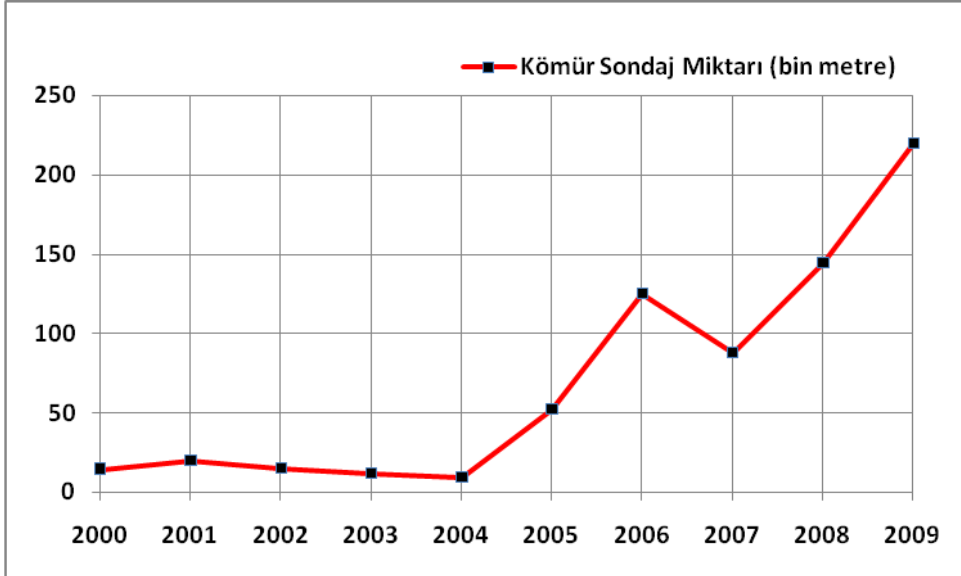
Grafik 5: Doğalgaz Sondaj Miktarı (2000-2009)

Elektrik üretiminde kullanılan yerli kaynaklarımızdan linyitten elde edilebilecek elektrik enerjisi üretim potansiyeli toplam 120 milyar kWh/yıl olup, potansiyelin yüzde 44'lük bölümü değerlendirilmiştir. 11 milyar kWh/yıl potansiyele sahip olan taşkömürünün ise yüzde 32'lik kısmı değerlendirilmiş durumdadır. 2005 yılından itibaren başta Maden Tetkik ve Arama (MTA) Genel Müdürlüğü ve Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİ) Genel Müdürlüğü olmak üzere, ilgili kuruluşlarımızın imkanları seferber edilerek bir kömür arama hamlesi başlatılmıştır. Gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda 2005-2009 döneminde 4,2 milyar ton linyit rezervi tespit edilmiş ve böylece linyit rezervimizde yüzde 50 artış olmuştur.

Bakanlığımız kuruluşlarından TKİ Genel Müdürlüğü ve MTA Genel Müdürlüğü tarafından 2000-2009 yılları arasında kömür aramalarına ilişkin olarak gerçekleştirilen toplam sondaj miktarına ilişkin grafik aşağıda yer almaktadır.

Grafik 6: Kömür Sondaj Miktarı (2000-2009)

Hedef 1.1 Plan dönemi içerisinde, yerli petrol, doğalgaz ve kömür arama faaliyetlerinin artırılması sağlanacaktır.

Performans Göstergeleri

- Petrol sondaj miktarı (bin metre)
- Doğalgaz sondaj miktarı (bin metre)
- Kömür sondaj miktarı (bin metre)

Hedef 1.2 Yapımına başlanan 3.500 Mega Watt (MW)'lık yerli kömür yakıtlı termik santrallerin 2013 yılı sonuna kadar tamamlanması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- 2013 Yılı Sonuna Kadar Tamamlanması Planlanan Yerli Kömür Yakıtlı Termik Santraller Kurulu Gücü (MW)

	Tahmini İşletmeye Geçiş Tarihi				
	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
Kurulu Gücü (MW)	200	1.200	800	1.300	3.500

Hedef 1.3 2014 yılına kadar nükleer santral inşasına başlanması sağlanacaktır.

Stratejiler

- 1) Enerji arz güvenliğinin artırılması amacıyla, kaynak, güzergah ve teknoloji çeşitlendirmesine gidilecektir.
- 2) Yerli kömür, petrol ve doğalgaz arama ve üretim faaliyetlerine öncelik verilecek ve bu alanlarda yatırımların sürdürülebilirliğini sağlayacak tedbirler alınacaktır.
- 3) Küçük rezervli kömür yataklarının bölgesel enerji üretim tesislerinde değerlendirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- 4) Yerli linyitlerimizin kalitesine uygun teknolojilerin yaygınlaştırılmasına, yeni kurulacak termik santrallerde yüksek verim ve birim başına düşük emisyon elde edecek çevrim teknolojilerinin kullanılmasına önem verilecektir.

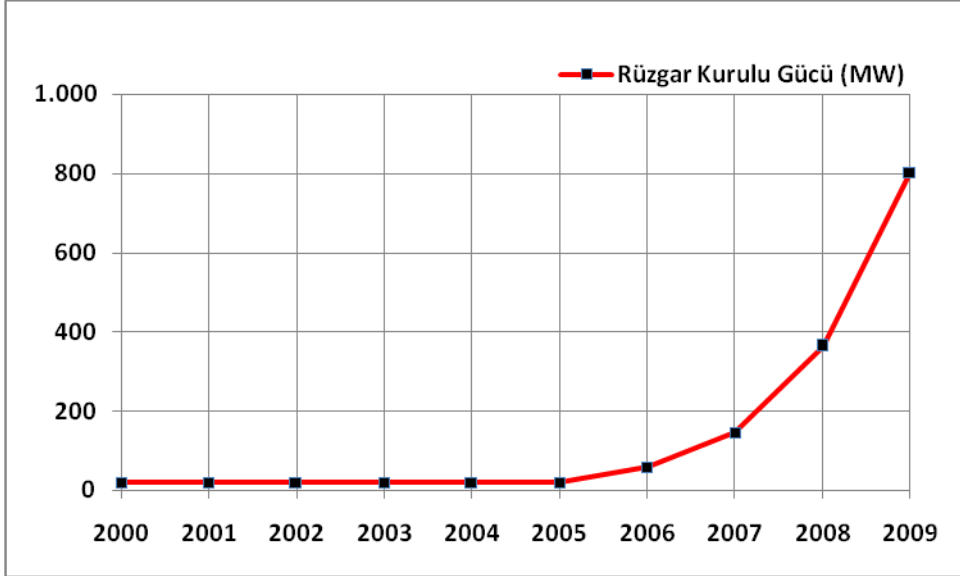
AMAÇ-2

Yenilenebilir enerji kaynaklarının enerji arzı içindeki payını arttırmak

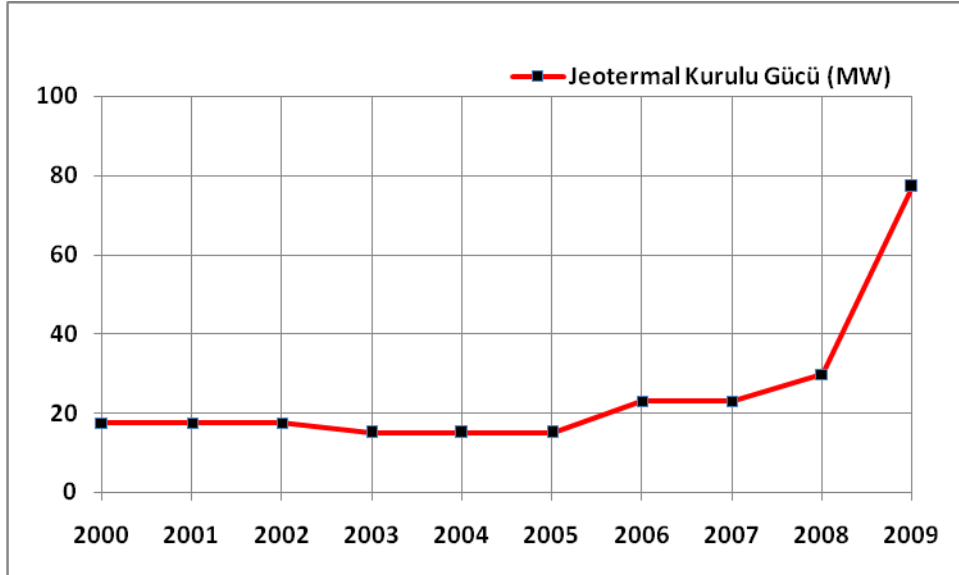
2005 yılında yürürlüğe giren Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Kanun ile özel sektör marifetiyle yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisi üretilmesi imkanı sağlanmıştır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin temel hedefimiz, bu kaynakların elektrik enerjisi üretimi içerisindeki payının 2023 yılında en az %30 düzeyinde olmasının sağlanmasıdır.

2002 yılında neredeyse yok sayılacak düzeyde olan rüzgar enerjisi kurulu gücü, 2009 yılı sonu itibari ile 800 MW düzeyine ulaşmıştır. 2000-2009 yıllarında devreye giren rüzgar enerjisi ve jeotermal enerji kurulu gücüne ilişkin grafikler aşağıda yer almaktadır.

Grafik 7: Rüzgar Enerjisi Kurulu Güç Gelişimi (2000-2009)

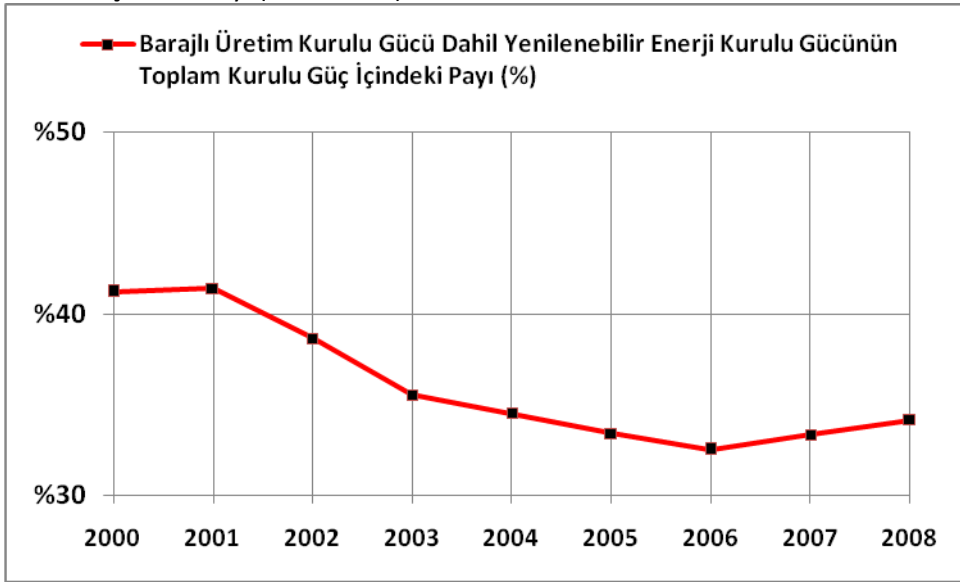

Grafik 8: Jeotermal Enerjisi Kurulu Güç Gelişimi (2000-2009)

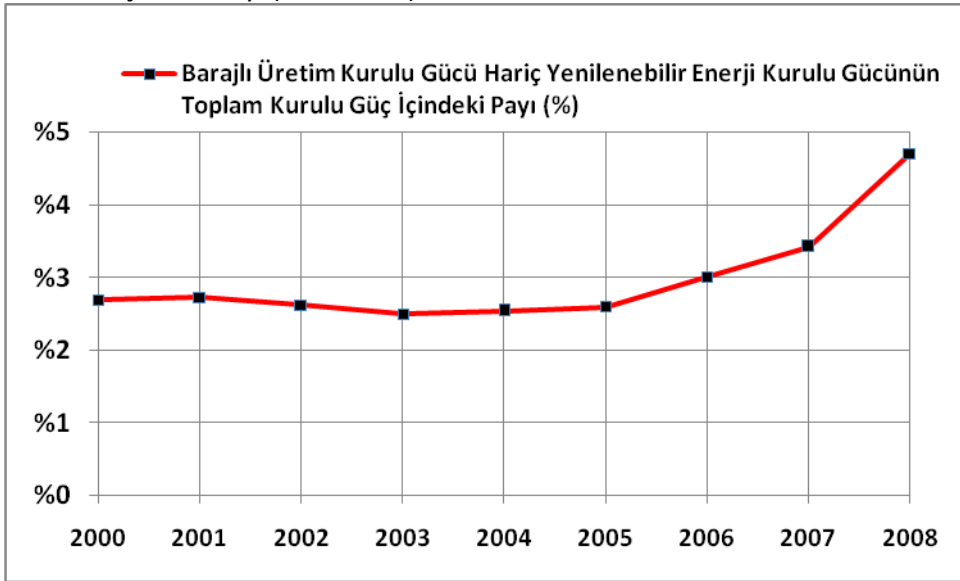

2000-2008 yıllarında kaydedilen yenilenebilir enerji kaynakları kurulu güç gelişimine ilişkin grafikler aşağıda yer almaktadır.

Grafik 9: Barajlı HES Dahil, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu Gücünün Toplam Kurulu Güç İçindeki Payı (2000-2008)

Grafik 10: Barajlı HES Hariç, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kurulu Gücünün Toplam Kurulu Güç İçindeki Payı (2000-2008)

Plan dönemi süresince, bu iki grafikteki gerçekleştirmeler yakından izlenecektir.

Hedef 2.1 Yapımına başlanan 5000 MW'lık hidroelektrik santrallerin 2013 yılı sonuna kadar tamamlanması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- 2013 Yılı Sonuna Kadar Tamamlanması Planlanan Hidroelektrik Santraller Kurulu Gücü (MW)

	Tahmini İşletmeye Geçiş Tarihi				
	2010	2011	2012	2013	TOPLAM
Kurulu Gücü (MW)	1.200	1.000	1.500	1.300	5.000

Hedef 2.2 2009 yılı itibari ile 802,8 MW olan rüzgar enerjisi kurulu gücünün, 2015 yılına kadar 10.000 MW'a çıkarılması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Rüzgar Enerjisi Kurulu Güç Gelişimi (MW)*

Baz Yıl 2009	Hedef Yıl 2014
802,8	10.000

Hedef 2.3 2009 yılı itibari ile 77,2 MW olan jeotermal enerjisi kurulu gücünün, 2015 yılına kadar 300 MW'a çıkarılması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Jeotermal Enerji Kurulu Güç Gelişimi (MW)*

Baz Yıl 2009	Hedef Yıl 2014
77,2	300

Stratejiler

- 1) Ekonomik potansiyel oluşturan yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin olarak, lisans alınan projelerin öngörülen sürede tamamlanması için gerekli tedbirler alınacaktır.
- 2) Üretim planlamaları, teknolojik gelişmelere ve mevzuat düzenlemelerine bağlı olarak yenilenebilir enerji kullanım potansiyelindeki gelişmeler dikkate alınarak hazırlanacaktır.
- 3) Ülkemiz hidroelektrik potansiyelinin azami ölçüde değerlendirilebilmesi ve özel sektör marifetiyle ülke ekonomisine kazandırılması için gerekli tedbirler uygulanmaya devam edilecektir.
- 4) Hidroelektrik üretmeye elverişli su kaynaklarının geliştirilmesine yönelik çalışmaların, öncelikle havza temelinde bütüncül bir yaklaşımla ve değişen tüketim taleplerini karşılamakta esneklik sağlayan bir şekilde yürütülmesi için gerekli işbirliği sağlanacaktır.
- 5) Hidroelektrik santrallerin ekonomik analiz kriterleri günümüz koşullarına göre değerlendirilecektir.
- 6) Elektrik iletim sisteminin daha fazla rüzgar enerjisi santrali bağlanmasına imkan verecek şekilde güçlendirilmesi için gerekli çalışmalar hızlandırılacaktır.
- 7) Jeotermal kaynakların kullanımındaki koruma ilkelerine uygun olarak rejenerasyonları yapılacak ve yenilenebilir özellikleri devam ettirilecektir.
- 8) Elektrik enerjisi üretimine uygun jeotermal alanların özel sektöre açılması konusundaki çalışmalara hız kazandırılacaktır.
- 9) Yenilenebilir enerji kaynakları alanında teknoloji geliştirme çalışmalarına ağırlık verilecektir.

AMAÇ-3

Enerji verimliliğini arttırmak

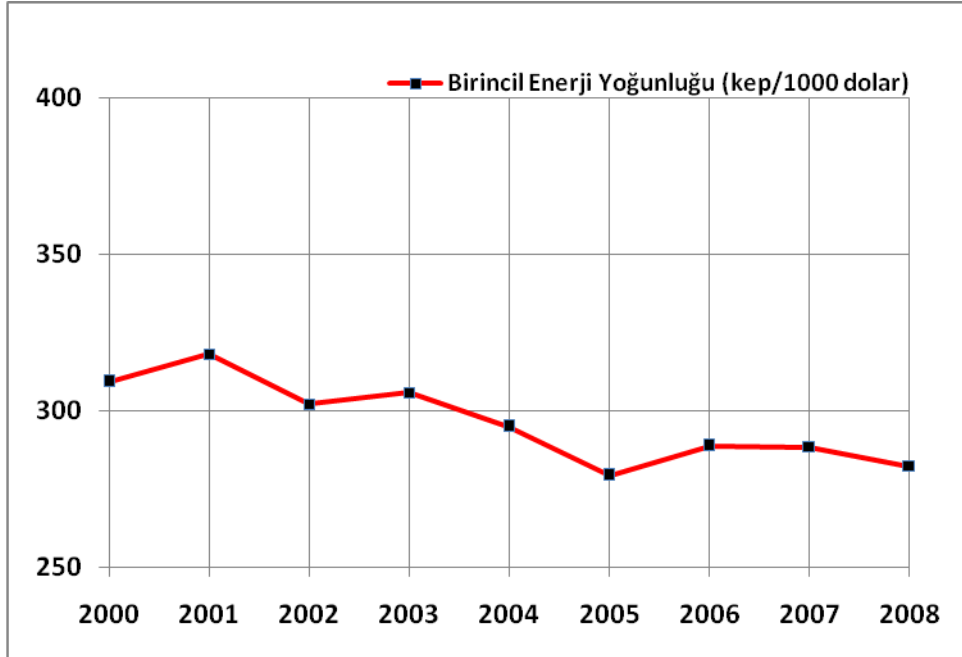
Enerji arz güvenliğinin sağlanması, dışa bağımlılıktan kaynaklanan risklerin azaltılması ve iklim değişikliği ile mücadelenin etkinliğinin artırılması hedefleri çerçevesinde, enerjinin üretiminden kullanımına kadar olan süreçte verimliliğin artırılması, israfın önlenmesi ve enerji yoğunluğunun azaltılması hayati önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, sosyal ve ekonomik gelişme hedeflerini etkilemeden enerji tüketimini azaltacak tedbirler uygulanacak; elektrik enerjisi üretim tesisleri ile iletim ve dağıtım şebekelerinde enerji verimliliğinin artırılmasına, yüksek verimli kojenerasyon uygulamalarının yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülecektir.

Yürütülen ve planlanan çalışmalar kapsamında birincil enerji yoğunluğunun 2023 yılına kadar, 2008 yılına göre %20 oranında düşürülmesi hedeflenmektedir.

2000-2008 döneminde birincil enerji yoğunluğunda gerçekleşen gelişim aşağıdaki grafikte verilmektedir.

Grafik 11*: Birincil Enerji Yoğunluğu (2000-2008) (kg eşdeğeri petrol/1000 dolar)

*1998 yılı GSYİH Serisine göre, 2000 yılı dolar fiyatları ile

Hedef 3.1 Yürütülen enerji verimliliği çalışmaları çerçevesinde, 2015 yılına kadar birincil enerji yoğunluğunda 2008 yılına göre %10 azalma sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- Enerji yoğunluğunda azalma oranı

Baz Yıl	Hedef Yıl
2008	2014
282	254

Hedef 3.2 Mevcut kamu elektrik üretim santrallerinde yeni teknolojiler kullanılarak verimi yükseltmek ve üretim kapasitesini artırmak için yapılan bakım, rehabilitasyon ve modernizasyon çalışmalarının 2014 yılı sonuna kadar tamamlanması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- Bakım, Rehabilitasyon ve Modernizasyonu Planlanan Kamu Elektrik Üretim Santralleri

Projenin Planlanan Tamamlanma Tarihi

	2010	2011	2012	2013	2014
Bursa Doğalgaz Kombine Çevrim (DGKÇ) Santrali				√	
Aliağa DGKÇ Santrali		√			
Ambarlı DGKÇ Santrali				√	
Hopa Termik Santrali (Rehabilitasyon Etüdü)				√	
Hamitabat Termik Santrali	√				
Afşin-Elbistan A Termik Santrali					√
Çatalağzı Termik Santrali			√		
Yeniköy Termik Santrali	√				
Kangal Termik Santrali (1. ve 2. Üniteler)	√				
Ambarlı Fuel-Oil Termik Santrali (Doğalgaz Dönüşüm Projesi)			√		
Keban Hidroelektrik Santrali					√

Stratejiler

- 1) Ulusal enerji verimliliği politikamız kapsamında stratejik ve bütünleşik enerji verimliliği önlem ve programlarının etkili bir şekilde uygulanabilmesi için çalışmalar artırılarak devam ettirilecektir.
- 2) AB Enerji Verimliliği Müktesebatı ve özellikle kojenerasyon düzenlemeleri ile tam uyum sağlanacaktır.
- 3) Aydınlatma öncelikli olmak üzere, kamuda enerji verimliliği çalışmaları yoğunlaştırılarak topluma öncelik edilecektir.
- 4) Enerji verimliliği projeksiyonları yapılacak, alt sektörlerin enerji verimliliği potansiyelleri belirlenecektir.
- 5) Yüksek verimli kojenerasyon/trijenerasyon ve bölgesel ısıtma uygulamalarını yaygınlaştırıcı ve teşvik edici tedbirler alınacaktır.
- 6) Nihai tüketimin yanı sıra, enerjinin üretimden tüketime kadar olan tüm aşamalarında verimliliği artırıcı tedbirler alınacaktır.
- 7) Elektrik üretim santrallerine ilişkin rehabilitasyon projeleri kapsamında çevre mevzuatına uygunluk gözetilerek santrallerin performansı, güvenilirliği ve işletme ömrünün artırılması sağlanacaktır.
- 8) İşletmedeki elektrik üretim santrallerinin sağlıklı ve entegre bilgi sistemleri oluşturulacak, izleme, denetim ve raporlama altyapısı geliştirilecektir.
- 9) Ulaşımında enerji verimliliği çalışmalarına kurumsal destek verilmeye devam edilecektir.
- 10) Binalarda enerji verimliliği konusunda faaliyetler yoğunlaştırılacaktır.
- 11) Sanayi kuruluşlarının verimlilik artırıcı projeleri ve enerji yoğunluğunun düşürülmesine yönelik alacakları tedbirler desteklenecektir.
- 12) Enerji yönetimi sistemi ve enerji yöneticilerinin sanayi ve bina sektörlerinde yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

- 13) Toplumumuzdaki enerji kültürünün ve verimlilik bilincinin geliştirilmesi için özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının da katılımları ile kampanyalar, ödüllü yarışmalar, eğitim ve medya etkinlikleri de dahil olmak üzere ülke çapında bilinçlendirme faaliyetleri yürütülmeye devam edilecektir.

AMAÇ-4

Serbest piyasa koşullarına tam işlerlik kazandırmak ve yatırım ortamının iyileşmesini sağlamak

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu (2001), 4646 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu (2001), 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu (2003) ve 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu (2005)'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte ülkemiz enerji sektöründe rekabete dayalı ve işleyen piyasaların oluşturulmasına yönelik önemli adımlar atılmış, sektörde faaliyet gösteren kamu kuruluşları yeniden yapılandırılmış, sektörde serbestleşmeyi temin edecek kurallar uygulanmaya başlanmıştır. Enerji sektöründe serbestleştirmenin temel amacı; arz güvenliği bakımından gerekli ve yeterli yatırımların yapılmasını sağlayacak yatırım ortamının oluşturulması, sektörde rekabet ortamının sağlayacağı verimlilik artışı yolu ile elde edilecek kazanımların tüketiciye yansıtılmasıdır.

Ülkemiz enerji sektörünün 2020 yılına kadar toplam yatırım ihtiyacı 120 milyar doları aşmaktadır. Bu çerçevede, ihtiyaç duyulan yatırımların mümkün olduğu kadar özel sektör tarafından yapılmasını sağlayacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi yönünde gerekli çalışmalar Bakanlığımızca yürütülmektedir.

2002-2009 döneminde elektrik üretimi kurulu güç kapasitemiz 31.750 MW'den 44.600 MW düzeyine ulaşmıştır. Bu dönemde devreye giren 12.850 MW ilave kapasitenin yaklaşık 7000 MW'lık bölümü özel sektör tarafından yapılan santrallardan oluşmaktadır.

Tablo 1: Elektrik Piyasası Özel Sektör Yatırım Miktarı (MW) (2003-2009)

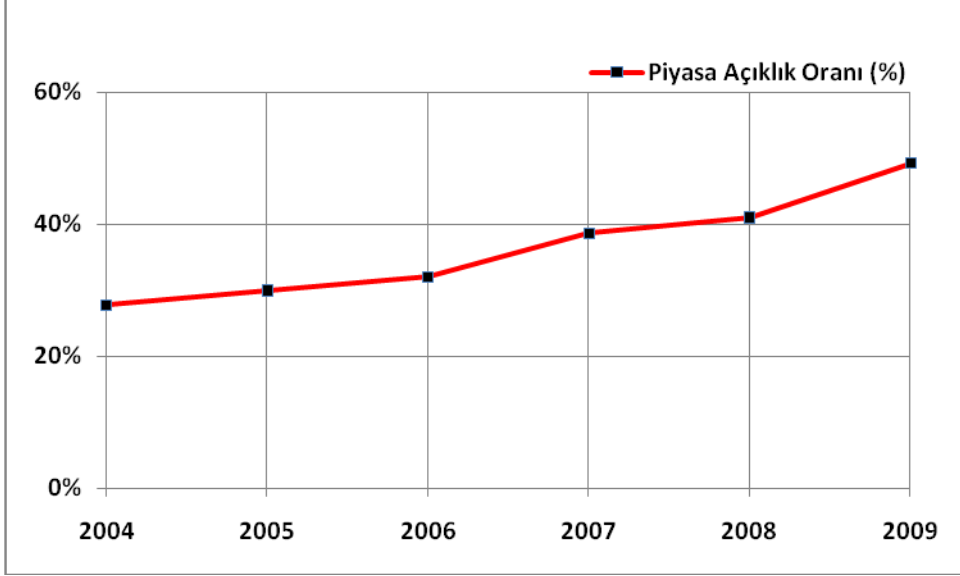
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	TOPLAM
Özel Sektör Yatırımı (MW)	388	569	1.183	619	384	972	2.810	6.925

Rekabete dayalı yatırım ortamının geliştirilmesi, enerji sektöründeki talep artışını karşılamada başlıca stratejilerimizden biri olmaya devam edecektir.

Elektrik enerjisi piyasasında öngörülen model ikili anlaşmalara dayanmaktadır. Bu modelde elektrik üretim, toptan satış, perakende satış ve tüketim taraflarında tedarikçi sayısının artırılıp, serbesti ve rekabet içerisinde ikili anlaşmalar yapılması öngörülmektedir. Bu sistem içerisinde serbest tüketicilerin yani belli miktarda tüketimi olan gerçek ve tüzel kişilerin, tedarikçilerini karşılıklı anlaşmalar sonucunda, istediği fiyat ve koşullarda seçebilme imkanı vardır. Serbest tüketici limiti her yıl Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) tarafından belirlenmektedir. Serbest tüketici limiti indirim süreci, 2004 yılında 9 milyon kWh'lık limitin 7.8 milyon kWh'ya indirilmesi ile başlatılmıştır. 2009 yılında ise serbest tüketici limiti 480 bin kWh'ya indirilmiştir. Böylece, 2009 yılında piyasa açıklık oranı yaklaşık yüzde 50'ye ulaşmıştır.

2004-2009 yıllarına ilişkin piyasa açıklık oranlarını gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

Grafik 12: Elektrik Enerjisi Piyasası Açıklık Oranı (2004-2009)

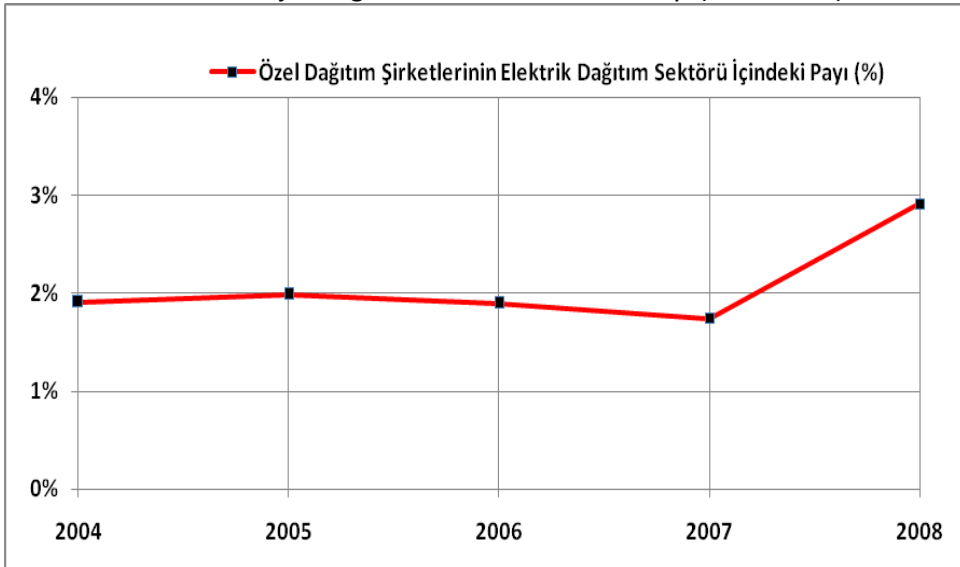

18/05/2009 tarih ve 2009/11 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile kabul edilen “Elektrik Enerjisi Piyasası ve Arz Güvenliği Strateji Belgesi”nde de öngörüldüğü şekilde, elektrik enerjisi piyasasında tüketim tarafında piyasa açıklık oranının artırılabilmesi amacıyla, serbest tüketici limiti düzenli olarak indirilmeye devam edilecek ve 2011 yılı sonuna kadar meskenler hariç tüm tüketicilerin, 2015 yılına kadar ise tüm tüketicilerin serbest tüketici olmaları sağlanacaktır.

Elektrik enerjisi sektöründe serbestleşenin önemli unsurlarından olan elektrik dağıtım ve üretim faaliyetlerinin özelleştirilmesine yönelik çalışmalarda önemli aşamalar kaydedilmiştir. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) Genel Müdürlüğü'nün yeniden yapılandırılması ile oluşan 20 bölgesel elektrik dağıtım şirketinden 2009 yılı sonu itibari ile; Başkent, Sakarya, Meram ve Menderes elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirme ve devir işlemleri tamamlanmıştır. Çoruh, Osmangazi ve Yeşilirmak elektrik dağıtım şirketlerinin ise özelleştirmeleri tamamlanmış olup devir işlemleri henüz gerçekleştirilmemiştir.

2004-2008 yıllarına ilişkin, elektrik enerjisi dağıtımında özel sektörün payını gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

Grafik 13: Elektrik Enerjisi Dağıtımında Özel Sektörün Payı (2004-2008)

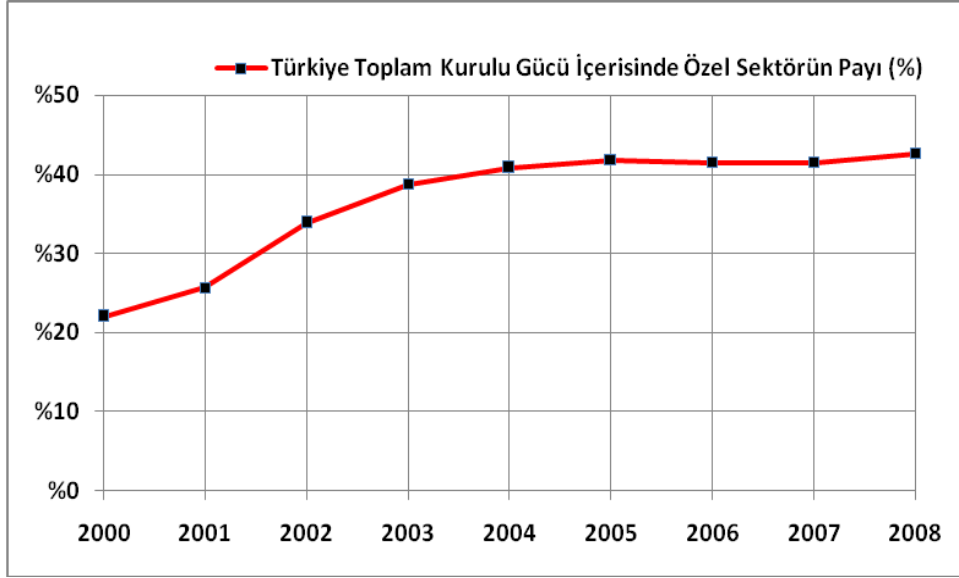

Elektrik üretim kapasitesinin geliştirilmesi, mevcut üretim tesislerinin emre amadeliklerinin artırılması ve kapasite kullanım faktörlerinin yükseltilmesi ile sektördeki rekabetin artırılması için özel sektör kaynaklarının harekete geçirilmesi amacıyla gerçekleştirilen elektrik üretim tesislerinin özelleştirilmesi sürecinde toplam kurulu gücü 140 MW olan 11 adet küçük üretim tesisinin özelleştirilmesi tamamlanmış ve toplam kurulu gücü 141 MW olan 52 adet küçük hidroelektrik santralının özelleştirme süreci başlatılmıştır.

2000-2008 yıllarına ilişkin, elektrik enerjisi üretiminde özel sektörün payını gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

Grafik 14: Elektrik Enerjisi Üretiminde Özel Sektörün Payı (2000-2008)

Hedef 4.1 2014 yılına kadar, elektrik sektöründe hedeflenen özelleştirmelerin tamamlanması sağlanacaktır.

Performans Göstergeleri:

- Elektrik enerjisi üretiminde özel sektörün payı (%)
- Elektrik enerjisi dağıtımında özel sektörün payı (%)

Hedef 4.2 2015 yılına kadar elektrik enerjisi sektöründe rekabete dayalı olarak işleyen piyasa yapısının oluşturulması sağlanacaktır.

Performans Göstergeleri:

- Elektrik piyasasının açıklık oranı (serbest tüketicilerin payı (%))
- Özel sektör yatırım miktarı (MW)

Hedef 4.3 2015 yılına kadar doğalgaz sektöründe rekabete dayalı olarak işleyen piyasa yapısının oluşturulması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

Stratejiler

- 1) Stratejik öneme haiz büyük yatırımların özel sektör-kamu işbirliği ile yapılmasına ilişkin modeller geliştirilecektir.

- 2) Özelleştirilecek üretim tesislerinin belirlenmesinde ve portföyler halinde gruplandırılmasında piyasada hakim güç oluşturulmaması ve rekabetin sağlanması temel kriter olarak alınacaktır.
- 3) Piyasa Mali Uzlaştırma Merkezi (PMUM) tarafından işletilmekte olan dengeleme ve uzlaştırma sistemi geliştirilerek gün öncesi piyasası ve gerçek zamanlı dengeleme güç piyasası oluşturulacaktır.
- 4) Arz güvenliğinin sağlanması amacıyla gerekli üretim kapasitesi ve yedek kapasitenin oluşturulması için geliştirilen Kapasite Mekanizması çerçevesinde, üreticiler için; güvenilir kapasitelerine ilişkin olarak MW güçleri ile orantılı kapasite bildirimini yapma, bu bildirimde uygun olarak kapasite belgelerini yayınlama ve bu kapasiteyi temin yükümlülüğü, tedarikçiler için; tedarik etmekle yükümlü oldukları yükleri karşılamak üzere MW cinsinden gerekli kapasite belgelerini temin etme ve bildirme yükümlülüğü getirilecektir.
- 5) Elektrik sektöründe ikili anlaşmalar sistemine dayanan piyasa yapısı güçlendirilecektir.
- 6) Elektrik iletim sisteminin geliştirilmesi ve iletim kayıplarının azaltılmasına yönelik olarak iletim sistemi yatırımlarına öncelik verilecektir.

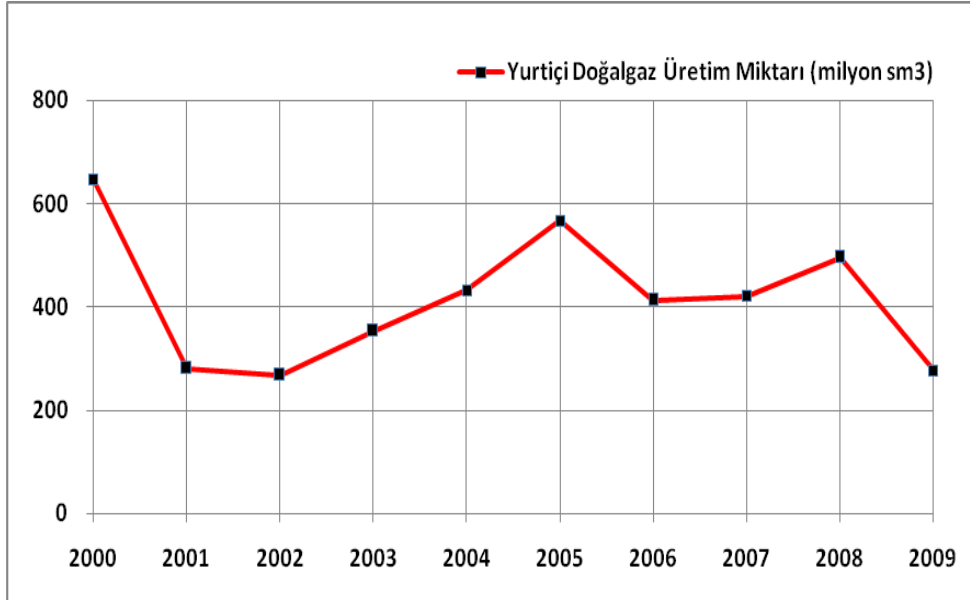
AMAÇ-5

Petrol ve doğalgaz alanlarında kaynak çeşitliliğini sağlamak ve ithalattan kaynaklanan riskleri azaltacak tedbirleri almak

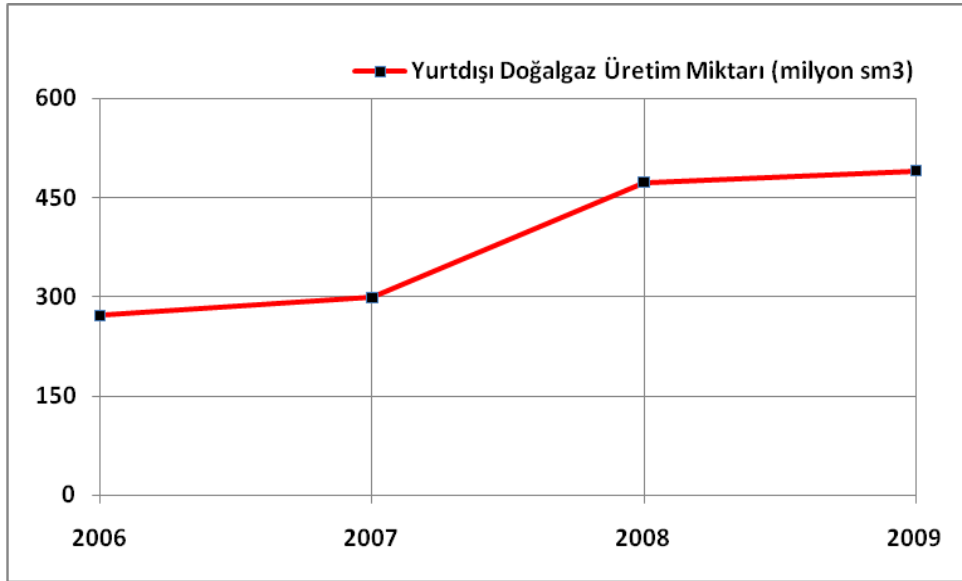
2008 yılı Türkiye doğalgaz üretimi yaklaşık 1 milyar m³, tüketim ise 36 milyar m³ olarak gerçekleşmiştir. Tüketim dikkate alındığında doğalgazda dışa bağımlılık oranının %97,3 seviyesinde olduğu görülmektedir.

2000-2009 yıllarına ilişkin yurtiçi ve yurtdışı doğalgaz üretim miktarlarını gösteren grafikler aşağıda yer almaktadır.

Grafik 15: Yurtiçi Doğalgaz Üretimi (2000-2009)

Grafik 16: Yurtdışı Doğalgaz Üretimi (2006-2009)

Ülkemizin doğalgaz ihtiyacı beş kaynak ülkeden karşılanmakta olup ithalatımızın üçte ikisi bir ülkeden yapılmaktadır.

2000-2009 yıllarında kaynak ülkelere alınan doğalgaz miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

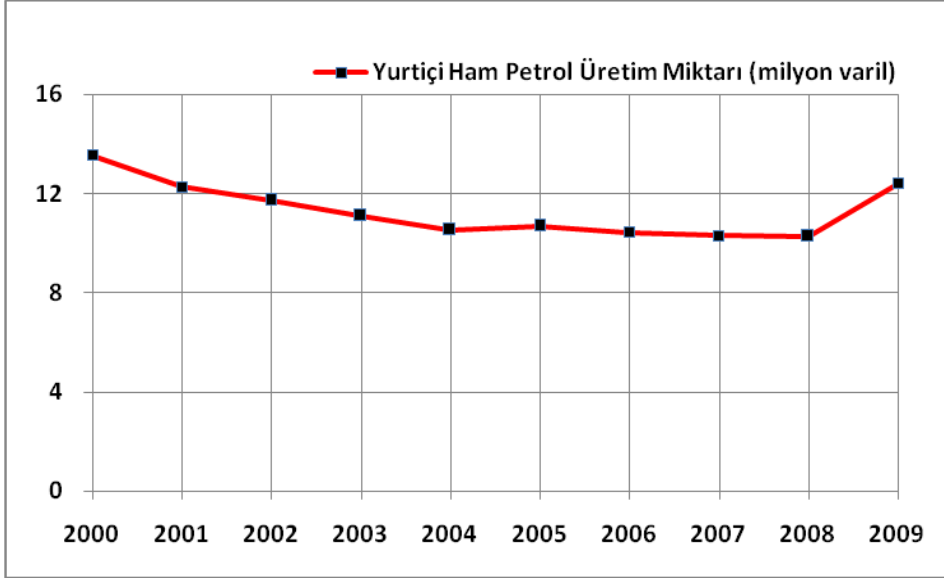
Tablo 2: Kaynak Ükelere Göre Doğalgaz Alım Miktarları (2000-2009) (bin m³)

YILLAR	RUSYA FED. (BATI)	MAVİ AKIM	İRAN	AZERBAJYAN	CEZAYİR LNG	NİJERYA LNG	SPOT LNG	TPAO	TOPLAM
2000	10.082				3.594	704		151	14.531
2001	10.928		114		3.626	1.198			15.866
2002	11.574		660		3.722	1.139			17.095
2003	11.229	1.231	3.461		3.794	1.107			20.822
2004	10.919	3.183	3.498		3.182	1.016			21.798
2005	12.639	4.885	4.248		3.815	1.013		136	26.736
2006	12.038	7.278	5.594		4.211	1.099		87	30.307
2007	13.565	9.188	6.054	1.258	3.255	1.396	1.117	40	35.873
2008	13.156	9.806	4.113	4.580	4.220	1.017	333	895	38.120
2009	7.680	9.527	5.253	4.960	4.486	903	259		33.068

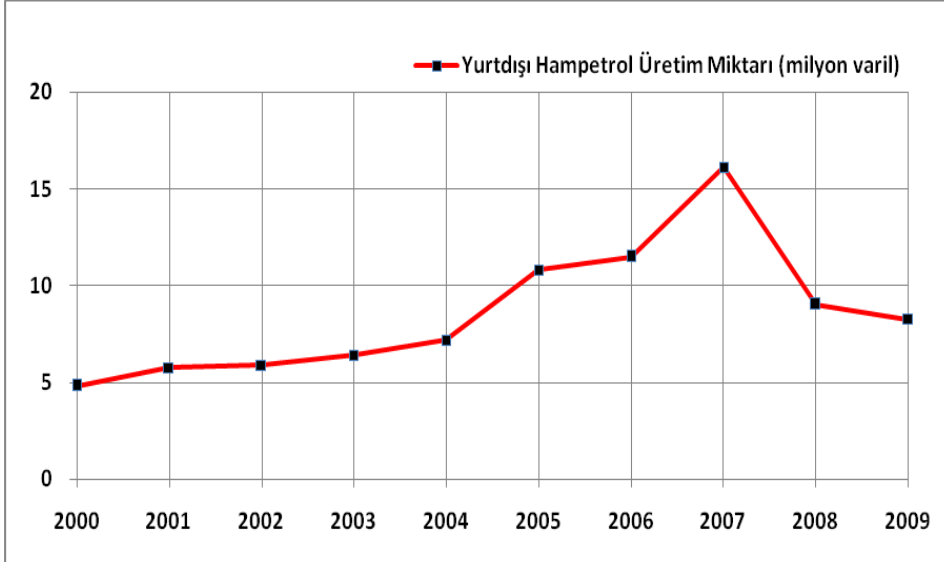
2008 yılı Türkiye petrol üretimi (yurt içi ve yurt dışı üretim toplamı) ise yaklaşık 19,3 milyon varil olup, tüketim dikkate alındığında dışa bağımlılık oranımız %93 seviyesindedir.

2000-2009 yıllarına ilişkin yurtiçi ve yurtdışı ham petrol üretim miktarlarını gösteren grafikler aşağıda yer almaktadır.

Grafik 17: Yurtdışı Ham Petrol Üretimi (2000-2009)

Grafik 18: Yurtdışı Ham Petrol Üretimi (2000-2009)

Hedef 5.1 2015 yılına kadar, yurtdışı ham petrol ve doğalgaz üretimimizin 2008 yılı üretim miktarına göre iki katına çıkarılması sağlanacaktır.

Performans Göstergeleri:

- Yurtdışı petrol üretim miktarı (bin varil)

Baz Yıl	Hedef Yıl
2008	2014
9.000	20.000

- *Yurtdışı doğalgaz üretim miktarı (milyon sm³)*

Baz Yıl 2008	Hedef Yıl 2014
474	1000

Hedef 5.2 2009 yılı itibari ile 2,1 milyar m³ olan mevcut doğalgaz depolama kapasitesinin, 2015 yılına kadar 2 katına çıkarılması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Doğalgaz depolama kapasitesi (milyar m³)*

Baz Yıl 2009	Hedef Yıl 2014
2,1	4,0

Hedef 5.3 Doğalgaz ithalatında 2015 yılına kadar, en fazla ithalat gerçekleştirdiğimiz ülke payını %50'nin altına indirecek kaynak ülke çeşitliliği sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Kaynak ülkelere göre ithalat oranları*

Hedef 5.4 Ulusal petrol stoklarının güvenli düzeyde muhafazasının sürdürülmesi sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Petrol stok kapasitesi*

Stratejiler

- 1) Derin deniz petrol ve doğalgaz arama ve üretim faaliyetlerimiz Karadeniz ve diğer denizlerimizde artırılarak sürdürülecektir.
- 2) Başta Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) odak ülkeleri olmak üzere, hidrokarbon potansiyeli olan ülkelerde arama ve üretim projeleri geliştirme, ortaklık kurma ve hisse satın almaya ilişkin girişimler sürdürülecektir.
- 3) Doğalgaz piyasasında arz talep dengesizliklerini önlemek amacıyla gerekli yasal ve fiziki altyapının oluşturulmasına yönelik, ilgili kuruluşlarla koordineli olarak çalışılacak ve bu yönde gerekli destek verilecektir.
- 4) Öncelikle mevcut doğalgaz depolama tesislerinin gaz çekim kapasiteleri artırılabilecektir.
- 5) Tuz Gölü Doğalgaz Depolama Tesisi Projesi ivedilikle gerçekleştirilecektir.
- 6) Ulusal Petrol Stok Ajansı oluşturulacaktır.

Stratejik Tema-2

Ülkemizin enerji alanında bölgesel ve küresel etkinliği

Bakanlığımız, önemli bölgesel petrol ve doğalgaz projelerinde öncü rol oynamak suretiyle gerek ulusal arz güvenliğinin sağlanması gerekse bölgesel ve küresel arz istikrarına katkı sağlanmasını esas alan politika ve stratejileri uygulamakta ve bu alanda kararlılığını sürdürmektedir. Ayrıca, elektrik enerjisi arz güvenliğine katkı sağlamak ve yeterli enerjinin kesintisiz ve kaliteli bir şekilde temini açısından komşu ülkelerle ikili ve çok taraflı (bölgesel) olmak üzere elektrik enterkoneksiyonlarına da büyük önem vermekteyiz.

AMAÇ-6

Jeostratejik konumumuzu etkin kullanarak, enerji alanında bölgesel işbirliği süreçleri çerçevesinde ülkemizi enerji koridoru ve terminali haline getirmek

Türkiye, başta Orta Doğu ve Hazar Havzası olmak üzere, dünyanın ispatlanmış petrol ve doğalgaz rezervlerinin yaklaşık % 72'sinin bulunduğu bir coğrafyada yer almaktadır. 2030 yılına kadar olan dönemde %40 oranında artması beklenen dünya enerji tüketiminin önemli bir bölümünün içinde bulunduğumuz bölgenin kaynaklarından karşılanması öngörülmektedir.

Arz ve talep coğrafyaları arasındaki farklılık, üretici ülkeleri piyasalara ulaşarak kaynaklarını ekonomik getiriye dönüştürme, tüketici ülkeleri ise kaynaklara ekonomik koşullarda erişerek enerji arzlarını güvence altında tutma arayışlarına yönlendirmektedir.

Türkiye, küresel enerji sektöründeki gelişmeler ekseninde ve özel jeostratejik konumunun getirdiği avantajlar çerçevesinde kendi enerji arz güvenliği bakımından tedarikçi ülke çeşitlendirmesini sağlamanın yanı sıra zengin hidrokarbon kaynaklarının başta AB olmak üzere büyüyen piyasalara taşınmasında önemli bir rol üstlenmeyi hedeflemiştir.

Doğu-Batı Enerji Koridorunun en önemli bileşenini oluşturan Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Ham Petrol Boru Hattı, 4 Haziran 2006 tarihinde Ceyhan İhraç Terminalinden yüklenen ilk petrol tankeri ile işler hale gelmiş ve Azeri petrolünün uluslararası pazarlara taşınmasına başlanmıştır. 2006 yılından 2009 yılı sonuna kadar yükleme yapılan petrol miktarı toplamda 800 milyon varile ulaşmıştır. Aşağıda yer alan tabloda 2006-2009 yıllarında, BTC Ham Petrol Boru Hattı'ndan Ceyhan'a gelen petrol miktarları gösterilmektedir.

Tablo 3: Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) HPBH'dan Ceyhan'a Gelen Petrol Miktarı

Yıl	Yüklenen Tanker Sayısı	Petrol Miktarı (milyon varil)
2006	80	57
2007	225	211
2008	315	245
2009	366	287

Ayrıca, elektrik ithalat ve ihracat potansiyelimizi artırmak üzere, komşumuz olan ülkelerle uluslararası iletim bağlantıları tesis edilmekte ve mevcut bağlantılar güçlendirilmektedir.

Hedef 6.1 2015 yılına kadar ülkemizin ve Avrupa'nın petrol ve doğalgaz arz güvenliğinin artırılması yönünde gündemde olan projelerin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

Gündemde olan uluslararası projelerin planlanan gerçekleştirme durumlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 4: Uluslararası Projeler

Uluslararası Proje	2010	2011	2012	2013	2014
Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı (HPBH)	Irak-Türkiye HPBH Anlaşmasının süresinin uzatılması				
Nabucco Doğalgaz Boru Hattı (DGBH)	Destek Anlaşması müzakerelerinin sonuçlandırılması	İnşaatın başlaması	(İnşaat)	(İnşaat)	İlk işletme dönemine geçilmesi
Türkiye-Yunanistan-İtalya DGBH Projesi		Yunanistan-İtalya kesiminin (Poseidon Boru Hattı) inşaatının başlaması	(İnşaat)	(İnşaat)	İnşaatın tamamlanarak ilk işletme dönemine geçilmesi
Suriye ile Türkiye Doğalgaz Şebekelerinin Bağlantısının Sağlanması Projesi		Şebekelerin bağlantısının sağlanması			
Irak-Türkiye DGBH Projesi	Kaynak, tüketici ve transit konumundaki ülkelerle ikili ve çok taraflı işbirliği ilişkileri geliştirilerek devam ettirilecektir.				
Türkmenistan-Türkiye DGBH Projesi					
Katar-Türkiye DGBH Projesi					
Türkiye-İsrail Çoklu Boru Hatları Projesi					
Mavi Akım 2 DGBH Projesi					
Güney Akım DGBH Projesi					
Samsun-Ceyhan HPBH Projesi					

Hedef 6.2 2015 yılına kadar, Ceyhan'a gelen petrol miktarının 2008 yılına göre iki katına çıkarılması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- Ceyhan'a gelen petrol miktarı (milyon varil)

Baz Yıl	Hedef Yıl
2008	2014
245	500

Hedef 6.3 Ceyhan Bölgesi'nin farklı kalite ve özelliklerdeki ham petrolün uluslararası piyasalara sunulabildiği, rafineri, petrokimya tesisleri ve sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) ihrac terminalinin bulunduğu entegre bir enerji merkezi haline getirilmesi sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- Ceyhan Bölgesi'nde kurulu rafineri kapasitesi

Hedef 6.4 2011 yılına kadar UCTE'ye tam entegrasyon sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- UCTE'ye tam entegrasyon tarihi

Stratejiler

- 1) Ülkemizin coğrafi ve jeostratejik konumunun sunmuş olduğu avantaj ile Orta Doğu ve Orta Asya'nın üretiminin dünya pazarlarına ulaşmasında hem bir köprü hem de bir terminal olma hedefi doğrultusunda çalışmalar artırılarak devam ettirilecektir.
- 2) Gündemde olan boru hattı projeleri ile petrol ve doğalgaza dayalı tesislerin gerçekleştirilmesi amacıyla ilgili ülkelerle gerekli işbirliğinin sağlanması ve projelere hız verilmesi amacıyla görüşmelere devam edilecek ve ülkemizdeki ilgili kuruluşlarla koordineli olarak çalışılacaktır.
- 3) Elektrik enerjisi ithalat ve ihracat potansiyelini artırmak üzere, komşu ülkelerle uluslararası iletim bağlantıları tesis edilecek, mevcut bağlantılar güçlendirilecektir.
- 4) Plan döneminin başlangıcı itibari ile iletim sistemimizin UCTE ile paralel çalışması sağlanacaktır.

Stratejik Tema-3

Çevre

Enerji üretimi ve tüketiminden kaynaklı sera gazı emisyonları, insan kaynaklı iklim değişikliğinin temel nedeni olarak kabul edilmekte, iklim değişikliğinin yaşam kalitesi, çevre, su, tarım ve gıda kaynakları ve ulusal ekonomiler üzerindeki olumsuz etkileri çerçevesinde enerji sektöründe küresel ölçekte yeni arayışlar gündeme gelmektedir. İklim değişikliği ile mücadelede enerji sektörünün etkin rol oynaması öngörülmekte, bu durum enerji arzı ve talebinde yeni yönelimleri beraberinde getirmektedir.

Tabii kaynaklar alanında ise, madenlerin doğada milyonlarca yıl süren bir zaman dilimi içinde doğal olarak ve jeolojik şartların uygun olduğu ortamlarda sınırlı miktarda oluşabildiği dikkate alındığında, madenlerin bulunabildiği yerlerde çevre-ekonomi dengesini gözeterek kullanılmasının zorunlu olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda madencilikte kullanılan alanların rehabilite edilerek ekosisteme kazandırılması, sektörde bertaraf ve arıtma teknolojilerinin gelişmesi, madencilikğin sürdürülebilir kalkınma prensiplerine uygun bir faaliyet dalı olmasını sağlamaktadır.

AMAÇ-7

Enerji ve tabii kaynaklar alanlarındaki faaliyetlerin çevreye olan olumsuz etkilerini en aza indirmek

Enerji ve madencilik sektörlerinde çevresel boyutlara ilişkin uluslararası platformlarda pozisyonumuz; ülkemizin ekonomik gelişmişlik düzeyi, enerji sektörünün büyüme potansiyeli

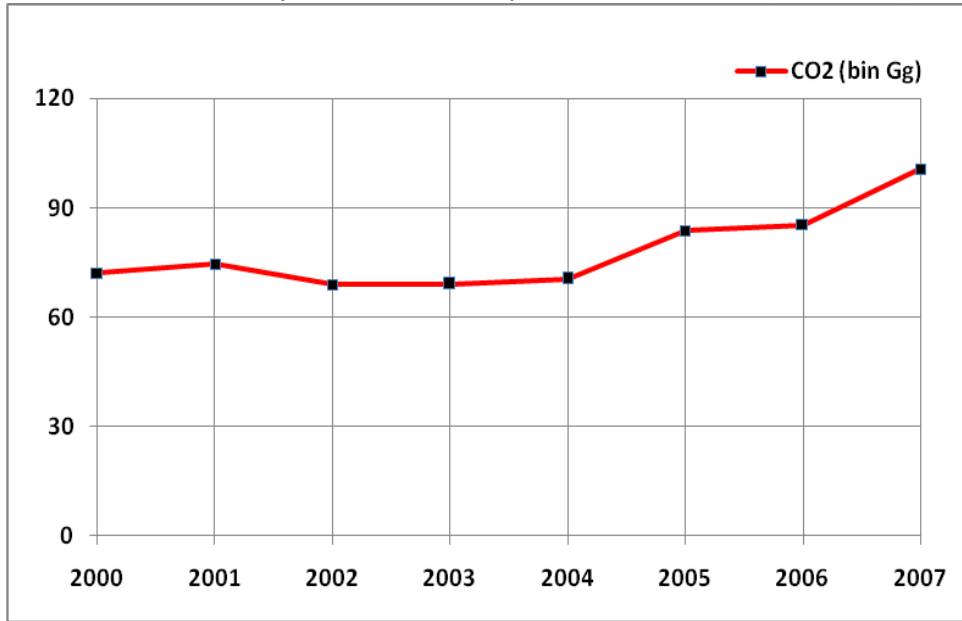

ve bu doğrultuda enerji arzındaki ihtiyaçların “ortak fakat farklı sorumluluklar” ilkesi temelinde ele alınması yönündedir.

Ülkemiz, 2004 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi’ne taraf olmuş ve 2007 yılında ilk Ulusal Bildirimini sunmuştur. Kyoto Protokolü ise 5 Şubat 2009 tarihinde TBMM tarafından onaylanmıştır. Enerji verimliliğinin geliştirilmesi, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılarak yaygınlaştırılması, temiz kömür yakma teknolojilerinin yaygınlaştırılması ve nükleer enerjinin elektrik enerjisi üretim seçeneklerine dahil edilmesi enerji ve çevre ilişkisi çerçevesinde temel stratejilerimizdir.

1990-2007 yıllarına ilişkin, elektrik enerjisi üretiminden kaynaklanan CO₂ salımı miktarlarını gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

Grafik 19: Elektrik Enerjisi Üretiminden Kaynaklanan CO₂ Salımı (1990-2007)

Maden işletme sahalarında gerçekleştirilen faaliyetlerin işletme projesi ve Çevreye Uyum Planında belirtilen çalışmalara uygun olarak yürütülüp yürütülmediği 3213 sayılı Maden Kanununun 7., 11., 24., 29. ve 32. maddeleri kapsamında gerçekleştirilen mahallinde tetkikler esnasında kontrol edilmektedir. Madencilik faaliyetinin başlangıcından sonuna kadar yapılan bu kontroller ile çevre ile uyumlu sürdürülebilir madencilik faaliyetinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Çevreye ve insan sağlığına olumsuz etkileri olan faaliyetler tespit edildiği anda durdurulmakta ve ilgili mevzuat gereğince cezai işlemler yapılmaktadır.

Tablo 5: 3213 sayılı Maden Kanunu Çerçevesinde Çevreye Uyum Planı Denetimi Yapılan Maden İşletmesi Sayısı (2005-2008)

Yıllar	2005	2006	2007	2008
Denetlenen Saha Sayısı	1.133	1.128	1.116	2.062

Hedef 7.1 2014 yılından sonra enerji sektöründen kaynaklı sera gazı emisyon artış hızında azalma sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- Enerjiden kaynaklı toplam sera gazı emisyon artış hızında değişim (%)

Hedef 7.2 2015 yılına kadar madencilik piyasasında faaliyet gösteren 10 bin maden işletmesinin çevreye uyum planlarının denetimi yapılacaktır.

Performans Göstergesi:

- Çevreye uyum planı denetimi yapılan işletme sayısı

Baz Yıl 2008	Hedef Yıl 2010-2014 (Toplam)
2.062	10.000

Stratejiler

- 1) Artan enerji talebinin karşılanmasında yenilenebilir enerji kaynakları, enerjinin etkin kullanımı, temiz kömür teknolojilerinin kullanımı sektörel büyümenin sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından öncelikli seçenekler olarak değerlendirilecektir.
- 2) Ülkemizin sera gazı azaltım potansiyeli belirlenecektir.
- 3) İklim değişikliğinin enerji sektörüne etkisi ve alınması gereken önlemlere ilişkin çalışmalar artırılacak, önceden önlem alma yaklaşımı çerçevesinde karşılaşılabilecek risk ve kayıpların minimizasyonu için çalışmalar yapılacak, toplumun ve yatırımcıların bilinçlendirilmesi sağlanacaktır.
- 4) Kyoto Protokolü uygulama dönemi ve 2012 yılı sonrasına yönelik politikalar ve enerji sektörü etki analizi çalışması yapılacaktır.
- 5) Su, atık su ve katı atık gibi çevre korumaya yönelik altyapı tesislerinin biyokütle/gaz potansiyellerinden yararlanılması sağlanacaktır.
- 6) Madencilik faaliyetlerinde sürdürülebilir madencilik ve sürdürülebilir çevre ilkesine uyum sağlanması için kontrol ve denetim çalışmalarının etkinliği artırılarak devam ettirilecektir.
- 7) Enerji-çevre ve iklim değişikliği bilincinin geliştirilmesine yönelik eğitim ve kamuoyu bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

Stratejik Tema-4

Tabii kaynaklar

Gelişmiş ülkelerin var olan ekonomik güçlerine sahip olmalarında, doğal kaynaklarını en etkin şekilde kullanmaları büyük rol oynamaktadır. Madencilik sektörü sanayileşmenin temel girdilerini üreten bir sektördür. Üretimin ve ihracatın zamanla tarımdan sanayiye kayması, sanayi için gerekli olan hammaddelerin nitelikli ve ekonomik olarak elde edilmesini gerekli kılmıştır.

Madencilik sektörü, gelişmiş sanayi ülkelerinin hemen hepsinde ekonomik kalkınmayı başlatan öncü sektör olma görevini üstlenmiştir. Bu nedenle ülkemizde de madencilik sektörünün önemi günden güne artmaktadır.

Ülkemiz, üzerinde bulunduğu jeolojik yapının bir sonucu olarak dünyada kendi hammadde gereksiniminin önemli bir bölümünü karşılayabilen maden çeşitliliğine sahip nadir ülkelerden

biridir. Dünyada madencilikte adı geçen 132 ülke arasında toplam maden üretimi itibarı ile 28'inci, üretilen maden çeşitliliği açısından da 10'uncu sırada yer almaktadır.

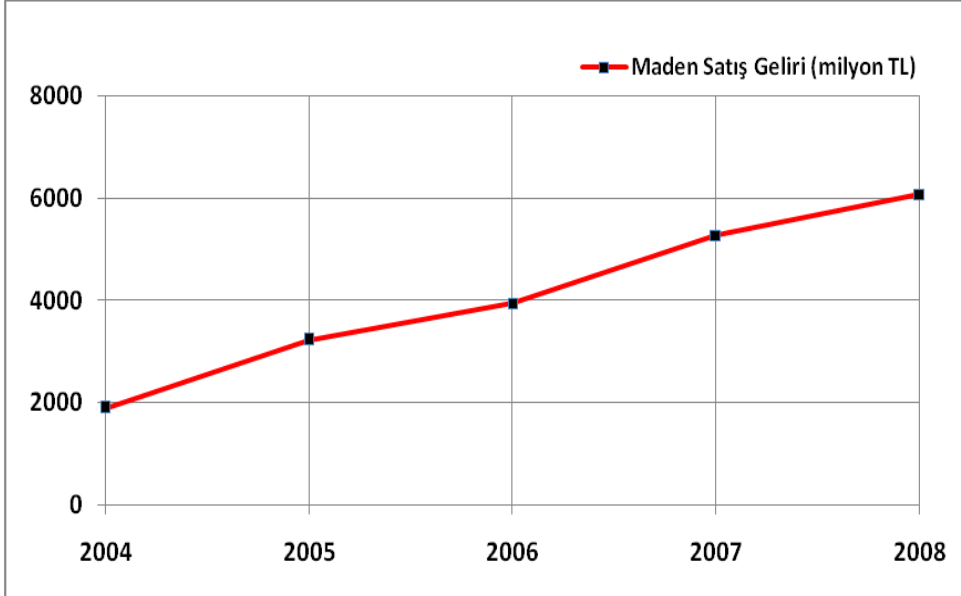
AMAÇ-8

Tabii kaynaklarımızın ülke ekonomisine katkısını artırmak

3213 sayılı Maden Kanununda ve uygulama yönetmeliklerinde yapılan yeni düzenlemelerin de etkisiyle madencilik sektöründe hareketlilik sağlanmış, gerek ruhsat müracaatlarında, gerekse sektörün ihracat ve milli gelir içindeki payında önemli artışlar olmuştur. 2002 yılında yaklaşık 700 milyon dolar olarak gerçekleşen maden ihracatımız 2008 yılında 3 milyar 240 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2004-2008 dönemi maden satış gelirlerinin gelişimi aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 20: Maden Satış Geliri (Yurt içi satış ve ihracat toplamı) (2004-2008)

Hedef 8.1 2013 yılına kadar, madencilik işlemlerinin e-devlet kapsamında yürütülmesi sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Gerekli altyapı çalışmalarının tamamlanması*

Hedef 8.2 2015 yılına kadar toplam maden üretimimiz, 2008 yılına göre 2 katına çıkarılacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Maden satış geliri (milyon TL)*

Baz Yıl	Hedef Yıl
2008	2014
6.000	12.000

Stratejiler

- 1) 2009 yılından başlayarak madencilik ile ilgili işlemlerin e – devlet kapsamında yürütülebilmesi sağlanacaktır.
- 2) İşletme ruhsatı ve işletme izni işlemlerinin daha kısa sürede sonuçlandırılabilmesi için gerekli kurumsal yeniden yapılanma ile mevzuat değişikliği hazırlıkları yapılacaktır.

AMAÇ-9

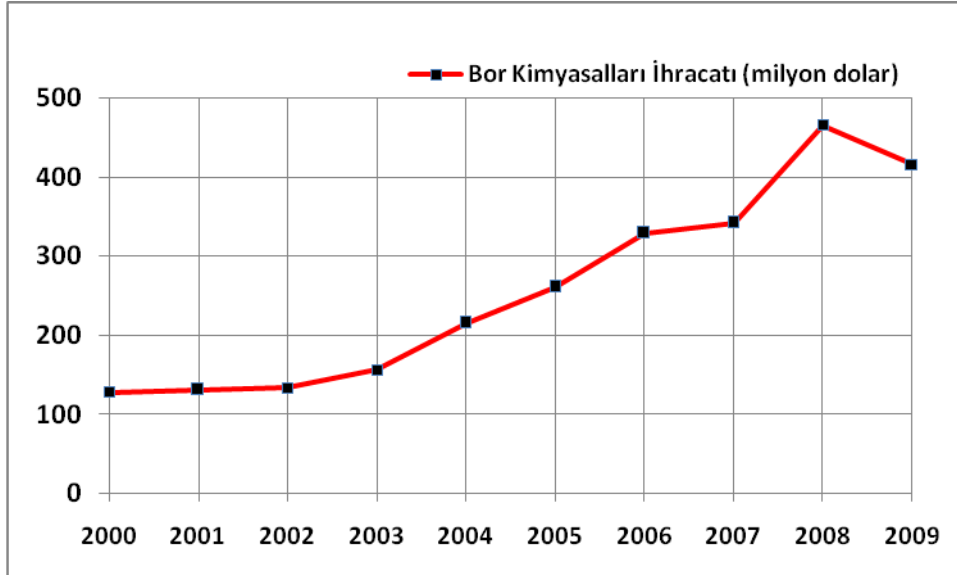
Endüstriyel hammadde, metal ve metal dışı madenlerimizin üretimlerini artırarak yurt içinde değerlendirilmesini sağlamak

Ülkemiz bor madeni, endüstriyel hammaddeler, mermer gibi bazı madenlerde dünya ölçeğinde rezerve sahiptir. Ayrıca, diğer madenler bakımından da sanayi sektörü için gerekli hammaddeleri karşılayabilecek büyüklükte rezervlere sahip nadir ülkelerden biri konumundadır.

Dünyadaki bor rezervlerinin yüzde 72'sine sahip olan ülkemizde, bor cevheri, bor konsantresi, rafine bor ürünleri ve borik asit üretimleri önemli seviyelere ulaşmış bulunmaktadır. Bu noktada, önümüzdeki on yıl içindeki hedef, bor uç ürünlerine yönelerek ülkemizi bir dünya merkezi haline getirmek, teknoloji ve üretimde dünya liderliğine soyunmaktır.

2000-2009 yıllarına ilişkin bor kimyasalları satış gelirlerini gösteren grafik aşağıda yer almaktadır.

Grafik 21: Bor Kimyasalları Satış Geliri (2000-2009)

2008 yılında mermer ve doğal taş ihracatımız 2002 yılına kıyasla 4,5 kat artarak yaklaşık 1,5 milyar dolara ulaşmış, maden ihracatı içerisinde yaklaşık yüzde 43'lük payla ilk sırada yer almıştır. 2009 yılında ise, tüm dünyayı etkisi altına alan küresel mali kriz nedeniyle mermer ve doğal taş ihracatında azalma yaşanmıştır.

2008, 2009 yıllarında gerçekleştirilen mermer ve doğal taş işlenmiş ürün ihracat miktarları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6: Mermer ve Doğal Taş İşlenmiş Ürün İhracat Miktarı (2008-2009)

ÜRÜN	2008		2009	
	MİKTAR (Milyon Ton)	DEĞER (Milyon Dolar)	MİKTAR (Milyon Ton)	DEĞER (Milyon Dolar)
Doğal Taşlar (İşlenmiş)				
İşlenmiş Mermer	1.420	824	1.173	573
İşlenmiş Traverten	93	56	198	108
İşlenmiş Granit	37	25	32	18
İnşaata Elverişli Diğer İşlenmiş Taşlar	183	20	42	21
Kayağan Taşı - İşlenmiş	0,8	4	0,9	2
Kaldırım ve Döşeme Taşları	16	2	11	2
Karo, Ranül, Parça ve Tozla	9	6	13	6
T O P L A M	1.761	940	1.472	734
Doğal Taşlar (İşlenmemiş)	3.364	461	3.482	488
Doğal Taşlar Genel Toplamı	5.125	1.402	4.955	1.222

Hedef 9.1 2009 yılında 1,3 milyon ton olan bor kimyasalları ve eşdeğeri ürün üretim kapasitesinin 2015 yılına kadar 2,8 milyon tona çıkarılması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- Bor kimyasalları ve eşdeğeri ürün üretim kapasitesi (milyon ton)

Baz Yıl 2009	Hedef Yıl 2014
1,3	2,8

Hedef 9.2 2015 yılına kadar mermer ve doğal taş işlenmiş ürün ihracatının 5 milyar dolara çıkarılması için çaba gösterilecektir.

Performans Göstergesi:

- Mermer ve doğal taş işlenmiş ürün ihracat miktarı (milyon dolar)

Baz Yıl 2009	Hedef Yıl 2010-2014 (Toplam)
734	5.000

Stratejiler

- 1) Bor madeninin AB tarafından toksik madde olarak sınıflandırılmasına karşı gerekli girişimler sürdürülecektir.

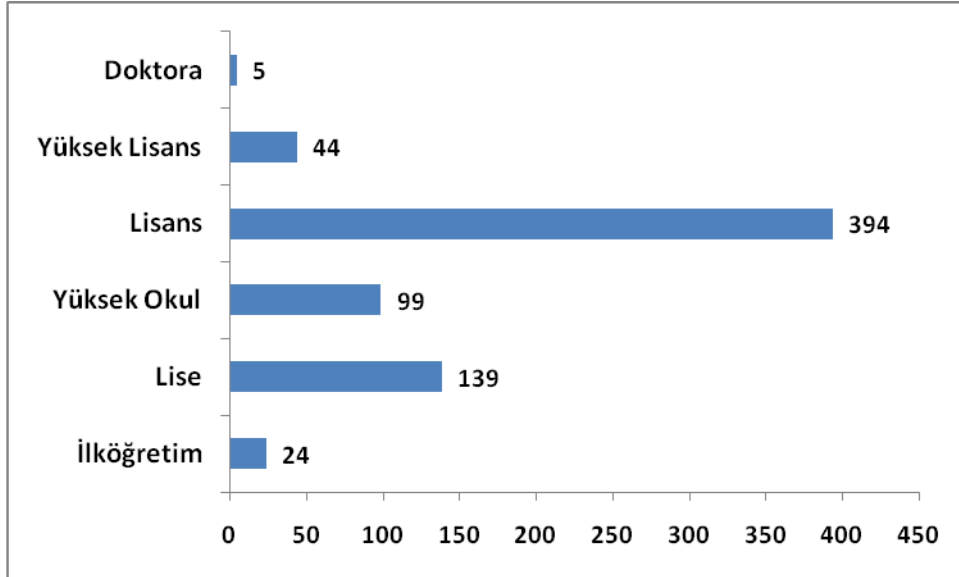
- 2) Bor ticari ürün yelpazesinin genişletilmesine yönelik AR-GE çalışmaları artırılarak sürdürülecektir.
- 3) Çevreye duyarlı bir şekilde bor kimyasalları üretim kapasitesi ve pazar payının artırılması yönünde çalışmalar yapılacaktır.
- 4) Mermer ve doğal taş ihracat gelirlerinin artırılması için gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

Stratejik Tema-5

Kurumsal

Bakanlığımız hizmetleri 2008 yılı sonu itibari ile, 705'i kadrolu ve 215'i geçici görevli olmak üzere toplam 935 personel ile yürütülmektedir.

Grafik 22: Bakanlık Personeli (Kadrolu personel) Eğitim Durumu

Plan dönemi içinde gerçekleştirilmesi hedeflenen kurumsal yeniden yapılanma ve uzmanlığı esas alan bir kariyer yapılanması ile yönetimin etkinleştirilmesi, Bakanlığımızın ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünün kalite ve miktar yönünden sağlanabilmesi, personelimizden en verimli şekilde yararlanılabilmesi ve nitelikli insan gücünün Bakanlığımızda sürekliliğinin temini amaçlanmaktadır.

AMAÇ-10

Enerji ve tabii kaynakların yönetiminde etkinliği artırmak

Bakanlığımızın; değişen koşullara uyum sağlaması, hedeflerini doğru, ihtiyaçlarını zamanında belirleyebilmesi, hedeflerine ulaşmak için uygulanabilir stratejiler geliştirmesi, stratejilerini hedefe odaklanmış iş yapma biçimleri ile destekleyebilmesi, iş süreçlerini etkin ve verimli kılmak üzere bilgi teknolojilerini doğru kullanabilmesi için organizasyon yapısının gözden geçirilerek ihtiyaçlar doğrultusunda yenilenmesi gerekli görülmektedir.

Hedef 10.1 2011 yılına kadar Bakanlığımızın yeniden yapılanma çalışmaları tamamlanacak ve uzmanlığı esas alan bir kariyer yapılanmasına geçilecektir.

Performans Göstergesi:

- *Gerekli yasal alt yapı çalışmalarının tamamlanması*

Hedef 10.2 Uzmanlık yapısını desteklemek ve enerji alanında stratejik araştırmalar yapmak amacıyla 2015 yılına kadar “Enerji Akademisi” oluşturulacaktır.

Hedef 10.3 2012 yılına kadar madencilik sektöründe ruhsat ve denetim işlemlerinde etkinliği artıracak kurumsal düzenlemeler yapılacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Gerekli yasal alt yapı çalışmalarının tamamlanması*

Hedef 10.4 2012 yılına kadar nükleer düzenlemeye ilişkin kurumsal yapılanma sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *Gerekli yasal alt yapı çalışmalarının tamamlanması*

Hedef 10.5 2012 yılına kadar, enerji ve tabii kaynaklar alanlarında istatistik ve planlama altyapısının güçlendirilmesi çalışmaları tamamlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- *İstatistik ve planlama sisteminin akreditasyonu*

Stratejiler

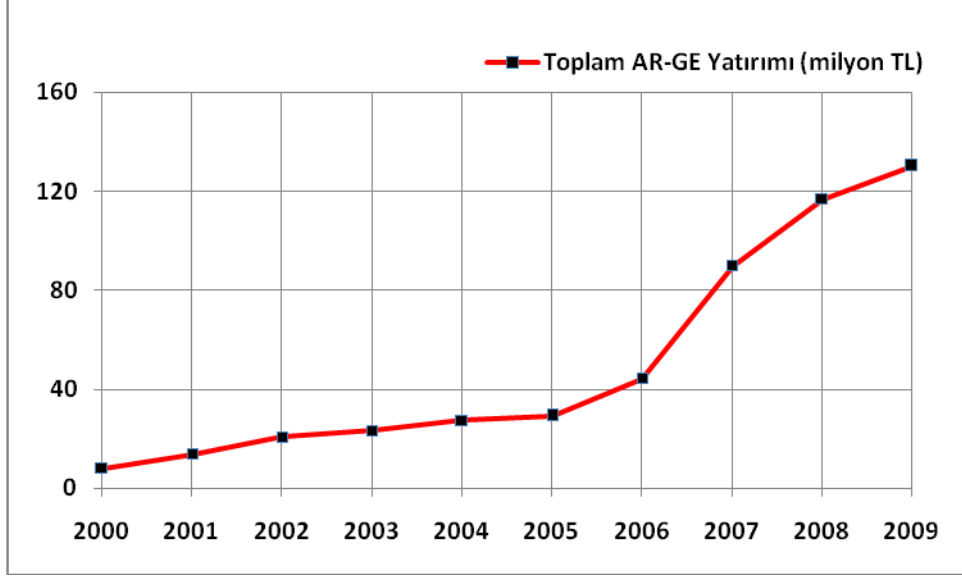
- 1) Bakanlığımızda uzmanlığı esas alan bir kariyer yapılanmasına geçilecektir.
- 2) Bakanlığımız birimlerinin düzenlenmesinde fonksiyonel etkinlik dikkate alınacaktır.
- 3) Bakanlığımız, bağlı ve ilgili kuruluşlarımızda bürokrasinin azaltılması, görev ve yetki çakışmalarının giderilmesi ve etkili koordinasyon mekanizmalarının geliştirilmesi yönünde gerekli çalışmalar gerçekleştirilecektir.
- 4) Bakanlığımız ile bağlı ve ilgili kuruluşlarımızda mevcut idari ve beşeri kapasite nitelik ve nicelik olarak stratejik yönetim anlayışı doğrultusunda geliştirilecektir.
- 5) Bakanlığımız, bağlı ve ilgili kuruluşlarımızda tüm çalışanların yetkin bir seviyeye ulaşması ve değişen koşullara uyum sağlaması için etkili bir insan kaynakları planlaması yapılacaktır. Bu kapsamda hazırlanacak programlar ile çalışanlara sürekli bir şekilde eğitim, öğretim ve gelişme imkanları sağlanacaktır.
- 6) Yasal değişiklik çalışmalarında ilgili tarafların katılımı sağlanacaktır.

AMAÇ-11

Enerji ve tabii kaynaklar alanında yenilikçiliđin öncüsü ve destekleyicisi olmak

Bakanlığımız kuruluşlarından MTA, TKİ, TTK, ETİ, TEMSAN, EÜAŞ, TAEK Genel Müdürlükleri ile BOREN Başkanlığının 2000-2009 dönemine ait AR-GE yatırımları toplamı aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Grafik 23: Toplam AR-GE Yatırım Miktarı (2000-2009)

Hedef 11.1 2010 yılında EN-AR (Enerji Araştırmaları) Programı uygulamaya konulacak ve 2014 yılına kadar 50 milyon TL'lik destek sağlanacaktır.

Hedef 11.2 Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarınca yürütülen AR-GE yatırımlarının 2015 yılına kadar, 2009 yılı AR-GE yatırımlarına göre %100 oranında artırılması sağlanacaktır.

Performans Göstergesi:

- Toplam AR-GE yatırım miktarı (milyon TL)

Baz Yıl 2009	Hedef Yıl 2014
130	250

Stratejiler

- 1) Enerji üretim planlamalarında yerli kaynakların ve farklı teknolojilerin kullanımına öncelik verilecektir.
- 2) Sektörde verimlilik ve rekabet gücünün artırılmasını sağlamak amacıyla AR-GE faaliyetlerinin yenilik üretecek şekilde ve pazara yönelik olarak tasarlanması için gerekli çalışmalar gerçekleştirilecektir.
- 3) Enerji sektöründe hizmet verecek imalat, üretim ve yan sanayinin gelişimini sağlamak için gerekli tedbirler alınacaktır.
- 4) Hızla gelişen enerji sektöründe tasarım, mühendislik ve yenilik yaratma kabiliyetini destekleyici mekanizmalar geliştirilecektir.
- 5) Yerli enerji ekipmanı üreten sanayii geliştirmek amacıyla, mevcut altyapıdan ve teknoloji yeteneğinden azami faydalanan, verimliliği, Ar-Ge'ye dayalı tedariki, yurt içi teknoloji ve kabiliyet edinimini esas alan bir sistem geliştirilecektir.
- 6) EN-AR Programı ile üniversite-sanayi işbirliğinin geliştirilmesi ve Ar-Ge insan gücü ve altyapısının özel sektör tarafından kullanılması desteklenecektir.

- 7) Üniversiteler ile özel sektörü bir araya getiren Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin kapasitelerinden yararlanılacak, sektörün ihtiyacı olan öncelikli alanlarda uzmanlaşmaları özendirilecek ve desteklenecektir.
- 8) Başta AB ülkeleri olmak üzere bilim ve teknoloji alanında yetkin olan ülkeler ile bilgi ve teknoloji transferi amaçlı işbirliği faaliyetleri yürütülecektir.
- 9) Hidrojen enerjisi gibi yeni teknoloji geliştirme çalışmaları desteklenecektir.

BÖLÜM 3

MALİYETLENDİRME

Maliyetler belirlenirken, Bakanlık bütçesinin (tahmini bütçe) tamamı ilişkili olduğu amaç ve hedeflere göre dağıtılmıştır.

Tablo 7: Maliyetlendirme

AMAÇLAR	HEDEFLER	TAHMİNİ MALİYET (1.000 TL.)					
		2010	2011	2012	2013	2014	TOPLAM
AMAÇ-1	Hedef 1.1	34.800	38.280	42.108	46.319	50.951	212.457
	Hedef 1.2	20.880	22.968	25.265	27.791	30.570*	127.474
	Hedef 1.3	13.920	15.312	16.843	18.528	20.380	84.983
	TOPLAM	69.600	76.560	84.216	92.638	101.901	424.914
AMAÇ-2	Hedef 2.1	21.270	23.400	25.740	28.310	31.150	129.870
	Hedef 2.2	34.030	37.430	41.180	45.290	49.830	207.760
	Hedef 2.3	8.510	9.360	10.300	11.330	12.470	51.970
	TOPLAM	63.810	70.190	77.220	84.930	93.450	389.600
AMAÇ-3	Hedef 3.1	39.150	43.080	47.380	52.120	57.330	239.060
	Hedef 3.2	13.050	14.370	15.800	17.380	19.120	79.720
	TOPLAM	52.200	57.450	63.180	69.500	76.450	318.780
AMAÇ-4	Hedef 4.1	9.280	10.208	11.229	12.352	13.587	56.655
	Hedef 4.2	23.200	25.520	28.072	30.879	33.967	141.638
	Hedef 4.3.	13.920	15.312	16.843	18.528	20.380	84.983
	TOPLAM	46.400	51.040	56.144	61.758	67.934	283.276
AMAÇ-5	Hedef 5.1	6.960	7.660	8.430	9.270	10.200	42.520
	Hedef 5.2	16.240	17.864	19.650	21.615	23.777	99.147
	Hedef 5.3	16.240	17.864	19.650	21.615	23.777	99.147
	Hedef 5.4	8.120	8.932	9.825	10.808	11.888	49.573
	TOPLAM	47.560	52.320	57.556	63.309	69.642	290.387
AMAÇ-6	Hedef 6.1	18.560	20.420	22.470	24.710	27.180	113.340
	Hedef 6.2	6.960	7.660	8.430	9.270	10.200	42.520
	Hedef 6.3	12.760	14.040	15.450	16.990	18.690	77.930
	Hedef 6.4	12.760	14.040	15.450	16.990	18.690	77.930
	TOPLAM	51.040	56.160	61.800	67.960	74.760	311.720
AMAÇ-7	Hedef 7.1	8.120	8.932	9.825	10.808	11.888	49.573
	Hedef 7.2	32.480	35.728	39.300	43.231	47.554	198.294
	TOPLAM	40.600	44.660	49.126	54.039	59.442	247.867
AMAÇ-8	Hedef 8.1	39.730	43.710	48.290	52.890	58.180	242.800
	Hedef 8.2	21.170	23.300	25.830	28.190	31.010	129.500
	TOPLAM	60.900	67.010	74.120	81.080	89.190	372.300
AMAÇ-9	Hedef 9.1	23.490	25.850	28.630	31.270	34.400	143.640
	Hedef 9.2	14.210	15.640	17.410	18.920	20.810	86.990
	TOPLAM	37.700	41.490	46.040	50.190	55.210	230.630
AMAÇ-10	Hedef 10.1	37.700	41.470	45.617	50.179	55.197	230.163
	Hedef 10.2	3.770	4.147	4.562	5.018	5.520	23.017
	Hedef 10.3	11.310	12.441	13.685	15.054	16.559	69.049
	Hedef 10.4	7.540	8.294	9.123	10.036	11.039	46.032
	Hedef 10.5	15.080	16.588	18.247	20.071	22.079	92.065
	TOPLAM	75.400	82.940	91.234	100.358	110.394	460.326
AMAÇ-11	Hedef 11.1	20.880	22.968	25.265	27.791	30.570	127.474
	Hedef 11.2	13.920	15.312	16.843	18.528	20.380	84.983
	TOPLAM	34.800	38.280	42.108	46.319	50.951	212.457
GENEL TOPLAM		580.000	638.000	702.744	772.000	849.323	3.542.067

*Kırmızı ile seçili olan rakamlar, ilgili hedeflere yönelik faaliyetlerin, hedef için öngörülen gerçekleşme tarihinden sonraki yıllarda da devam ettirilecek olması nedeni ile ihtiyaç duyulacağı öngörülen maliyeti göstermektedir.

BÖLÜM 4

STRATEJİK PLANIN UYGULANMASI, İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

İzleme, stratejik planın uygulanmasının sistematik olarak takip edilmesi ve raporlanmasıdır. Değerlendirme ise, uygulama sonuçlarının amaç ve hedeflere kıyasla ölçülmesi ve söz konusu amaç ve hedeflerin tutarlılık ve uygunluğunun analizidir.

Bakanlığımız stratejik planının yürürlüğe girmesi ile birlikte izleme ve değerlendirme süreci başlayacaktır.

Etkin bir izleme süreci için; amaç ve hedeflere yönelik yetki ve sorumlulukların net bir şekilde belirlenmiş olması, proje yönetimi mantığı ile projelerde kaydedilen aşamaların sistematik olarak raporlanması, stratejik hedeflerden olası sapmaların değerlendirilerek gerekli tedbirlerin zamanında alınması stratejik yönetimin başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi açısından önem arz etmektedir.

Bu çerçevede stratejik planımızın uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin olarak; belirlenen hedeflere ulaşmak için yürütülecek faaliyet ve projelerin izleme, değerlendirme ve raporlanmasına ilişkin çalışmalar Bakanlığımız ilgili birimleri ile birlikte hazırlanacak eylem planı çerçevesinde Strateji Geliştirme Başkanlığı koordinasyonunda yürütülecektir.

5018 sayılı Kanun ve Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik'te düzenlendiği üzere, stratejik planların uygulama sonuçlarının izlendiği ve değerlendirildiği temel doküman yıllık olarak hazırlanan "İdare Faaliyet Raporu"dur. İlgili yıla ait İdare Faaliyet Raporları, izleyen yılın en geç Nisan ayı sonuna kadar hazırlanarak kamuoyuna açıklanmaktadır. Bu kapsamda, Bakanlığımız 2010-2014 Dönemi Stratejik Planının yıllık uygulama sonuçları ve performans değerlendirmeleri takip eden yıl Nisan ayı sonuna kadar hazırlanacak İdare Faaliyet Raporları aracılığı ile hem basılı olarak hem de Bakanlığımız internet sayfasında yayınlanmak sureti ile kamuoyu ile paylaşılacaktır.

BÖLÜM 5

STRATEJİK PLANLAMA SÜRECİ

Stratejik planlama ile ilgili çalışmalar 18 Ekim 2006 tarihinde Bakanlık Makamı Oluru ile başlatılmış ve aynı tarihte yayımlanan İç Genelge ile Bakanlığımızın bütün birimlerine duyurulmuştur. Plan çalışmalarının sevk ve idaresini yürütmek üzere, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)'nin koordinatörlüğünde ve SGB'nin bağlı olduğu Müsteşar Yardımcısı Başkanlığında Bakanlığımız Merkez Teşkilatında yer alan birimlerin amirlerinden oluşan "Stratejik Planlama Ekibi (SPE)" kurulmuştur. Ayrıca, stratejik planlama çalışmalarının gerektiği gibi yürütülebilmesi ve SPE'ye ihtiyaç duyacağı desteğin sağlanması için Bakanlığımızın tüm birimlerinde "Stratejik Planlama Alt Ekipleri" oluşturulmuştur. Birimlerdeki alt ekiplerin üyeleri seçilirken, üyelerin Bakanlığımızın kuruluşu, faaliyet alanları ve faaliyet alanlarına yönelik hedef kitlesi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları hususuna dikkat edilmiştir.

Ekiplerin oluşturulmasının ardından, planlama çalışmalarının yürütülmesinde SPE tarafından izlenecek çalışma usul ve esasları tespit edilmiştir. Karar alma yöntemi, toplantı periyotları gibi genel çalışma sistematığına ilişkin hususlar belirlenerek ekibin düzenli olarak toplanması ve plan çalışmalarının belirli bir zaman dilimine sıkıştırılması yerine sürekli bir çalışma yapılması konusunda karara varılmıştır.

Bakanlığımız stratejik plan hazırlama çalışmalarının, Bakanlığımızın tüm birimlerini ve tüm işlevini kapsayacak biçimde yürütülmesi amaçlanmıştır; çalışmaların kapsamı ve yöntemi doğal olarak ve büyük ölçüde "Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" ile "Kamu Kuruluşları İçin Stratejik Planlama Kılavuzu" göz önünde bulundurularak belirlenmiş ve çalışmalarda, literatürde konuya ilişkin olarak yayınlanan diğer kaynaklardan da faydalanılmıştır.

Planlamaya ilişkin olarak gerekli altyapı ve bilgilendirme çalışmaları tamamlandıktan sonra ilk adım olarak, planın planlaması niteliği taşıyan "Hazırlık Programı" hazırlanmış ve Aralık 2006 tarihi itibarı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na gönderilmiştir. Hazırlık programında belirlenen iş akış planı ve iş akış takvimi doğrultusunda yürütülen çalışmalarda Bakanlığın iç yapı analizi, çevre analizi, gelecekte karşılaşılabileceği gelişmelerin analizi ve paydaş analizi gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca, gerek 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda gerekse de Kamu Kuruluşları İçin Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te öngörüldüğü üzere Bakanlığımız stratejik planı hazırlanırken; 9. Kalkınma Planı amaç, hedef, politika ve stratejileri ile Orta Vadeli Program ve Orta Vadeli Mali Planda belirlenen amaç ve politikalar dikkate alınmış, Avrupa Birliği'ne tam üyelik müzakere süreci kapsamında yaşanması muhtemel değişme ve gelişmeler göz önünde bulundurulmuştur.

Tüm bu analizler çerçevesinde Bakanlığın var olan konumunun net bir şekilde saptanmasının ardından, ilgili birimlerin stratejik amaç ve hedefleri, somut faaliyetleri, projeleri ve performans göstergeleri belirlenmiş ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 2010-2014 dönemini kapsayan stratejik planı oluşturulmuştur.

Planlama sürecinin yönetilmesinde de esas olarak, Bakanlığımızın alt birimlerinden üst yönetime doğru bilgi akışını öngören yaklaşım temel alınmış olmakla birlikte, sürecin aşamalarının özelliğine göre; gerektiği durumlarda, üst yönetimce belirlenen eğilimlerin alt birimlere yönlendirilmesi yaklaşımı doğrultusunda da çalışmalar yapılmıştır.

Planlama sürecinde çalışmalara destek olması amacıyla stratejik planlama ve performans programı konularında eğitim ve danışmanlık hizmeti alınmıştır.

Katılımcılığın mümkün olduğu oranda geniş tutulmaya çalışıldığı stratejik planlama çalışmaları sonucunda Bakanlığımız bir bütün olarak kendini tanıma fırsatı bulmuş ve bu sürecin bir yan ürünü olarak da kurum içi iletişim güçlenmiştir.